

Sosyal Bilgiler Alanında Yaratıcı Drama Üzerine Ne Yapıldı? Bir İçerik Analizi*

Mustafa DOLMAZ¹
Özge METİN²

Makale Bilgisi	Öz
DOI: 10.21612/yader.2024.002	<p>Araştırmada sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine 2002-2022 yılları arasında yapılmış çalışmaların eğilimleri incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu “YÖK Tez Veri Tabanı”, “Google Scholar Veri Tabanı” ve “H. W. Wilson Veri Tabanı’nda” bulunan ilgili konu üzerine yapılmış erişime açık makale ve tez çalışmaları oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda ilgili alanda yapılmış çalışmaların sayıca az olduğu, hatta doktora çalışmasının ise hiç bulunmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte araştırmalarda nitel, nicel ve karma araştırma yöntemlerinin birbirine yakın oranda tercih edildiği, araştırma yöntemlerindeki bu geniş yelpazenin veri toplama araçları, veri analizi ve örneklem kısmında görülmediği, araştırmaların çoğunda benzer veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem alma biçimlerinin kullanıldığı, araştırmaların konularının birbirine yakın olduğu, yaratıcı dramının sosyal bilgiler için oldukça kullanışlı bir enstrüman olduğu ancak yeterince kullanılmadığı yönünde verilere ulaşılmıştır. İlgili alanda araştırma yapacak araştırmacılara alan yazınla ortaya koyulan veri setini daha da zenginleştireceği için farklı veri analiz yöntemleri, veri toplama araçları ve örneklem grupları ile çalışmaları yönünde önerilerde bulunulmuştur.</p>
Makale Geçmişi	
Geliş tarihi 27.10.2023	
Düzeltilme 30.12.2023	
Kabul 22.01.2024	
Anahtar Sözcükler	
Sosyal bilgiler	
Yaratıcı drama	
Lisansüstü tezler ve makaleler	
Makale Türü	
Araştırma Makalesi	

* Bu çalışmanın özeti 28-30 Eylül 2023 tarihleri arasında düzenlenen 5. Uluslararası Dil, Eğitim ve Kültür Konferansı’nda özet bildiri olarak sunulmuştur.

1 Dr., Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye. E-posta: iletisim@mustafadolmaz.com, Orcid ID:0000-0002-9420-0331

2 Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Türkiye. E-posta: ozge.metin@giresun.edu.tr, Orcid ID:0000-0003-3150-0967

Giriş

Sosyal bilgiler dersi insan, toplum ve çevre ilişkisini geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında kendine konu edinen, öğrencinin bu ilişkiye dair bilgi ve deneyimlerini geliştirmesine olanak tanıyan, bireylerin kendilerini, değer ve düşüncelerini keşfetmelerini mümkün kılan ortamı hazırlayan bir derstir (Kabapınar, 2014; MEB, 2018). Bu sebeple toplumsal yaşamı ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel bağlamda her yönüyle ele alıp inceleyen sosyal bilgiler, içeriğinin neredeyse tamamına yakın bir kısmını antropoloji, ekonomi, sosyoloji, coğrafya, tarih gibi sosyal ve beşerî bilim disiplinlerinden almakta, sosyal bilgiler öğretim programının etkin ve ideal vatandaş yetiştirme gayesi doğrultusunda entegre hale getirmektedir (Zarrillo, 2016; Ackerman vd. 2013; Dolmaz ve Metin, 2021).

Sosyal bilgiler, toplumun bireyden beklentileri ile bireylerin ihtiyaçları, hak ve ödevleri arasında dengenin sağlanması amacıyla bireylere gerekli bilgi, tutum, beceri ve değerleri kazandırmayı amaçlamaktadır (Oruç ve Ulusoy, 2008; Petrini ve Fleming, 1990). Öğrenciler sosyal bilgiler dersi ile yaşanan topluma uyum sağlar, kazandığı bilgi, beceri ve değerleri hayata geçirir. Demokrasiyi bir kültür olarak benimser, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, karar verme, sosyal katılım gibi son derece önemli becerilerini geliştirir, hak ve ödevlerini bilir (Aktepe, 2015; Vitulli ve Santoli, 2013) atalarının kendisine bıraktığı ulusal mirası devralır (Deveci, 2005), milli kimlik bilinci kazanır, halkının kadim gelenek-göreneklerini örf ve adetlerini öğrenir (Gelişli, 2018), birlik ve beraberliğin önemini kavrar, toplumsal ve kolektif hafızaya katkıda bulunan birer birey olarak birlikte yaşamayı ve farklılıklara saygı duymayı öğrenir (Şen, 2019). Sosyalleşir ve kişilik sahibi bir birey olma hususunda ciddi bir mesafe kat eder (Demircioğlu vd., 2011).

Son olarak 2018 yılında güncellenen ve çağdaş bir öğretim programı olarak hazırlanan sosyal bilgiler yaşama dönük bir derstir (Deveci, 2005). Dersin içeriğinin yakından uzağa doğru aile, okul, toplum, bölge, ülke ve dünya ile ilişkili hususlardan oluşması ve insanoğlunun bunlar etrafındaki ilişkilerini ele alarak incelemesi sebebiyle sosyal bilgilerin günlük yaşamın adeta bir provasını öğrenciye sunduğunu söylemek mümkündür (Günden, 1995; Barth ve Demirtaş, 1997 Akt. Akhan, 2015). Öğrenciler savaş, deprem, yoksulluk, dış ilişkiler, işsizlik, göç, hava ve su kirliliği, toplumsal yaşamdaki kurumlar ile yaşanan problemler, işçi ve tüketici sorunları gibi sosyal sorunlar ile sosyal bilgiler dersinde karşılaşmakta ve öğrencilerin düşünme-hipotez kurma ve bu problemleri çözmeyi öğrenmesi sosyal bilgiler dersi ile mümkün olmaktadır (Kılıçoğlu, 2009; Günden, 1995). Bu nedenle sosyal bilgiler olayların ezberlendiği bir ders olamaz, etkinlik tabanlı olmalıdır. Öğrenmenin birinci elden yaşanan deneyimlerle etkili ve kalıcı izli olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin ders içerisinde rol yapmaya, şarkı söylemeye dans etmeye, bir şeyler inşa etmeye, alan gezileri gibi uygulamalı etkinlikler yapmaya ihtiyacı olduğu göz ardı edilemez. Diğer bir deyişle çocuklar coğrafyacılar, tarihçiler, antropologlar, politikacılar ve ekonomistlerin yaptığı ile aynı şeyleri yapmalıdır. Bunun için ise sosyal bilgiler dersinde birtakım yöntemler ve materyallere başvurulması gerekmektedir (Zarrillo, 2016).

Kuşkusuz öğrenciyi öğrenme ortamında aktif kılan, kolay ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmeye en fazla yardımcı olan yöntemlerden birisi de yaratıcı dramadır (Başbuğ ve Adıgüzel, 2019). Adıgüzel (2006) yaratıcı dramayı en genel anlamıyla “Yaşam durumlarındaki dramatik anların, lider ya da uzman eşliğinde, grup içi etkileşimler içerisinde canlandırılması” olarak tanımlamaktadır. Canlandırma esnasında doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanılmakta, bu yöntem ise çocuğun duyuşsal yaşantısını, imgesel düşünme becerilerini ve düşünme gücünü

aktif hale getirerek geliştirmekte ve onu öğrenme sürecinin bir parçası yaparak yaşantılara dayalı öğrenmeyi ön plana çıkarmaktadır. Yani tıpkı yeni sosyal bilgiler öğretim programının amaçladığı gibi yaratıcı drama da ezbercilik yerine aktif öğrenmeyi gerçekleştirmenin peşindedir. Öğrencilerin yaratıcı dramaya içtenlikle katıldığı durumlarda o güne kadar keşfedilmemiş ya da ortaya çıkmamış özelliklerinin görülmesi mümkündür. Ayrıca yaratıcı drama çocukta var olan öfke, kıskançlık, kaygı gibi duygularının denetim altında, uygun ortamlarda doğru ve sağlıklı bir biçimde boşaltımını da sağlamaktadır (Adıgüzel, 2006; McCaslin, 2006; Öztürk, 2001). Sosyal sorunları yansıtan temaların yaratıcı drama içerisinde doğaçlama tekniği ile sunulması öğrencilerin toplumdaki ilişkileri ve işleyişi daha rahat algılamasını sağlar (Dereli, 2018). Yaratıcı drama bu misyonuyla sosyal bilgiler dersinin hedeflerine ulaşmada kusursuz bir araçtır

Yaratıcı drama, sosyal bilgilerin özel amaçları arasında yer alan ve ulaşmayı amaçladığı “öğrencinin fiziksel duygusal özelliklerinin, ilgi istek ve yeteneklerinin farkına varması” gayesi noktasında (MEB, 2018) büyük bir misyona sahiptir. Altınova ve Adıgüzel (2012) yaratıcı dramanın bireyin kendisini tanıma, ifade edebilme ve başkaları ile benzeşen/ayrışan ortak yönlerini bulma yollarından birisi olduğunu belirtmiştir.

İnsan hayatında bir defa yaşanabilen ve tekrarlanması mümkün olmayan olaylar, anılar, durumlar yaratıcı drama atölyeleri yardımıyla belli ısınma, konsantrasyon ve rahatlama tekniklerinden faydalanılarak yeniden yaratılabilir. Böylelikle tüm öğretim programları gibi sosyal bilgilerin de hedeflemiş olduğu öğrencilerin bilişsel gelişimleri yanında duyuşsal ve edimsel gelişimlerini sağlama misyonu tamamlanmış olur. Yaratıcı drama sürecinde öğrenci grupla çalışmanın ve grup içerisinde ayrı bir birey olmanın, başkalarını canlandırmanın ve mış/miş gibi yaparak kurgu ile gerçeklik arasında gidip gelmek suretiyle hayali bir süreci yaşamanın hazzını yakalar. Yaratıcı drama, öğrencileri ve öğretmenleri eğitimin sıkıcı ortamından uzaklaştırarak çağdaş eğitim sisteminin bir ürünü olan yaratıcı öğretim ortamı yaratma, eğitim sürecine heyecan katma ve özgür bir eğitim ortamında serbestçe kendini ifade etme için gerekli fırsatları sunar (Pieczura, 2013; Freeman vd. 2003; Okvuran, 1994; Tulunay Ateş, 2017). Eğitim-öğretim programının bir neferi olan sosyal bilgiler dersi de öğrencinin düş gücünü kullanmasını ve yaratıcılığını harekete geçirerek geliştirmek kaydıyla toplumsal ve ticari etkinliklere katkıda bulunan, özgün bilgi ve beceri sahibi bireyler olarak yetişmesini arzu etmektedir (MEB, 2018).

Ancak sosyal bilgiler ve yaratıcı dramanın en büyük ortak noktası her ikisinin de tamamen insanı, toplumu ve yaşamı konu almasıdır. Sosyal bilgiler öğrencilere kültürel mirasın devralınması, korunması ve yeni nesillere aktarımı, insan - çevre etkileşiminin bilincine varılması, insanlar, olay, olgu ve nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkların sezilmesi, yaşadığı çevre ve dünyanın genel özelliklerinin tanınması, değişim ve sürekliliğin kavranması, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren sorunlar hususunda duyarlılık göstermesi için yol gösterirken, yaratıcı drama tüm bu olayları-durumları ilgi çekici bir şekilde, birden fazla duyu organına hitap edecek biçimde dramanın gücünden de yararlanmak suretiyle görsel ve işitsel bir kompozisyonda akışkan bir bütün olarak adeta resmeder (Başbuğ ve Adıgüzel, 2019; Dolmaz ve Metin, 2021; MEB, 2018). Bu sebeple sosyal bilgiler dersi içerisinde yaratıcı dramanın gücünden yararlanmak elzemdir.

Yaratıcı drama ile ilgili alan yazın incelendiğinde farklı disiplinlerde (fen bilgisi, bilişim teknolojileri, İngilizce, Türkçe, özel eğitim vb.) çeşitli konuların ya da birçok beceri ve değerlerin öğretiminde, bazı strateji ve yöntemlerin uygulanması esasında yaratıcı drama yöntemine başvurulduğu

ve yaratıcı drama üzerine yapılmış bir hayli çalışma bulunduğu tespit edilmiştir (Karaosmanoğlu ve Adıgüzel, 2021; Aslan ve Gök, 2020; Göktürk vd. 2020; Sarışan-Tungaç vd. 2019). Sosyal bilgiler alanında da yaratıcı drama üzerine benzer hususlarda çeşitli araştırmacılar tarafından (Aykaç ve Adıgüzel, 2011; Akhan ve Demir, 2020; Başbuğ ve Adıgüzel, 2019; Çetinkaya Aydoğdu ve Kırpık, 2021; Erdem Zengin ve Yalçınkaya, 2016; Ezer ve Ulukaya-Öteleş, 2020; Güven, 2005; Kaf, 2017; Koç ve Geçit, 2021; Kozaner, 2019; Nayci, 2011; Öztürk ve Korkmaz, 2019; Öztürk ve Sarı, 2018; Tokmak vd., 2023; Ulu ve Burgul-Adıgüzel, 2019; Uygungül, 2016; Yenigül Özyürek, 2020) bazı çalışmalar yapılmıştır.

Bu araştırmada sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların eğilimlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Unutmamak gerekir ki belirli konularda yapılmış çalışmaların eğilimlerinin incelenmesi, alan uzmanlarının eğiliminin ve çalışma yapılmamış hususların tespitini sağlamaya yardımcı olacağı, çalışmaların sonuçlarının genel bir perspektiften değerlendirilmesini sağlayacağı, var ise eksikliklerin görülmesini kolaylaştıracağı, yeni yapılacak çalışmalara yol gösterici olacağı için çalışılmaya değer araştırmalardır. Bu amaç ışığında aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

Sosyal bilgiler yaratıcı drama ilişkisi üzerine 2002-2022 yılları arasında gerçekleştirilmiş araştırmaların;

1. Çalışma yıllarına ve türlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Araştırmacıların kurumlarına göre dağılımı nasıldır?
3. Araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Örneklem alma biçimlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Araştırmaların gerçekleştirildiği çalışma grubu/örnekleme göre dağılımı nasıldır?
6. Araştırmalarda kullanılan analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Araştırmalarda hangi veri toplama aracı ne kadar kullanılmıştır?
8. Araştırmalarda hangi konular yaratıcı drama ile ilişkisi bağlamında ele alınmıştır?
9. Araştırmalardan elde edilen sonuçlar nedir?
10. Araştırmalar sonucunda araştırmacılar ne tür önerilerde bulunmuştur?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde nitel araştırma deseni işe koşulmuştur. Nitel araştırmalar herhangi bir olayı, olguyu ya da durumu bütüncül bir perspektiften derinlemesine inceleme ve betimlemeye imkân tanıyan bir yöntemdir (Baltacı, 2019). Nitel araştırmalarda yoğunlukla veri kaynağı ile görüşme yaparak, veri kaynağını gözlemleyerek ya da çeşitli dokümanlar incelenmek suretiyle veriler toplanmaktadır. Bu araştırmada veriler toplanırken doküman inceleme tekniğine başvurulmuştur. Doküman inceleme araştırma kapsamında ulaşılabilecek verilerin toplanması amacıyla yazılı, basılı ya da elektronik kaynakların (belgeler, kitaplar, tezler, raporlar, görseller, kurum arşivleri, video kaydı vb.) toplanması, incelenmesini ve sorgulanmasını içerir (Haven and Van Grootel, 2019; Bowen, 2009; Sak vd. 2021; Karadağ, 2014). Bu araştırmada YÖK (Yükseköğretim Kurulu) elektronik veri

tabanında bulunan tezler, “Google Scholar” ile “H. W. Wilson” veritabanlarında bulunan makaleler pdf (portable document format) dokümanlar olarak temin edilmiş, doküman inceleme yöntemi ile incelenmiş, bulguları MAXQDA nitel veri inceleme programı üzerinden analiz edilmiştir.

Çalışma dokümanlar üzerinden yürütüldüğü için etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2002 ve 2022 yılları arasında sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştirilmiş YÖK tez tarama bölümünde yer alan yüksek lisans ve doktora tezlerinden erişime açık olanlar ile “Google Scholar”, “H. W. Wilson” indeksinde yer alan bilimsel makaleler oluşturmaktadır. YÖK tez veri tabanı taranırken veri tabanında yer alan çalışmalar “sosyal bilgiler” “yaratıcı drama” terimleri ile süzülüş, daha sonra bu çalışmalardan “2002” ve “2022” arasında yapılmış olanlar filtrelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken araştırmanın doğası gereği kriter (ölçüt) örnekleme yöntemine başvurulmuştur. “*Ölçüt örneklemede, bir araştırmanın gözlem birimlerinin belirli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşması esastır*” (Büyüköztürk vd., 2011). Bu çalışmada çalışmaların “sosyal bilgiler” “yaratıcı drama” terimleri içermesi ve belirli tarihler aralığında yapılmış olması ölçüt/kriter olarak kabul edilmiştir. Bu kritere uygun olan 23 yüksek lisans tezi ve 21 makale bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Creswell (2016) araştırmacıların ancak ve ancak bir konu hakkında literatür taraması yaptıktan sonra çalışılması gereken bir problemin, sorunun ya da bir boşluğun olduğunu söyleyebileceklerini belirtmektedir. Bu sebeple öncelikle ilgili literatür taranmış, alan yazında bir boşluk olduğu tespit edilmiş ve yaratıcı drama – sosyal bilgiler ilişkisi üzerine çalışılmış eserlerin incelenerek boşluğun ortaya koyulabilmesi amacıyla araştırmanın problemleri ile örtüşen ve özüne uygun bir veri toplama aracı aranmıştır. Ancak bu kriterleri karşılayan bir veri toplama aracı tespit edilememesi üzerine araştırmacılar tarafından Eser İnceleme Formu (EİF) hazırlanmıştır.

Eser İnceleme Formu (EİF)

Araştırmacılar tarafından geliştirilen eser inceleme formu incelenecek olan lisansüstü tezler (yükseklisans – doktora) ile makale çalışmalarını on bir kritere göre incelemeye imkân tanıyacak şekilde hazırlanmıştır. Form son haliyle ilgili alanda yapılmış olan çalışmaları yıl, eser türü, araştırmacı kurumları, araştırma yöntemleri, örnekleme yöntemleri ve örnekleme/çalışma grupları, veri analiz yöntemleri, veri toplama araçları, yaratıcı dramının hangi konu bağlamında çalışıldığı, sonuçları ve önerileri hususlarında analiz etme imkânı tanımaktadır.

Hazırlanan form dil ve alan geçerliği ile güvenilirliği için öncelikle araştırmacılar haricinde iki alan uzmanının görüşlerine sunulmuş, görüş ve öneriler doğrultusunda forma son hali verilmiştir. Daha sonra eser inceleme formu kullanılarak on eser üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Formun amaca hizmet ettiği görülmüş ve verilerin toplanması aşamasına geçilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla öncelikle YÖK tez veri tabanında bulunan “yaratıcı drama” ve “sosyal bilgiler” terimlerini içeren tezler ile “Google Scholar” ve H. W. Wilson” veri tabanında yer alan makaleler süzülüş, 2002-2022 yılları arasında çalışılmış eserler filtrelenerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu aşamada bazı tez çalışmalarının daha sonra makale haline

getirilerek yayınlandığı tespit edilmiştir. Mükerrer verilerin önüne geçebilmek için araştırmacılar tarafından hazırlanan tezlerden çıkarılan makaleler kapsam dışında bırakılmış, sadece tezler çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Ardından EİF kullanılarak araştırma sorularına yanıt verebilecek veriler tüm içerik içerisinde süzülmüş ve verilere genel bir bakış sağlaması adına MAXQDA nitel veri analiz programında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. İçerik analizi yönteminde elde edilen veriler nitel veri analiz programı kullanılarak belirli temalar altında kodlanır. Kodlar birbirine yakın anlam taşıyan sözcük ya da sözcük gruplarının sözdizimsel olarak tanımlanması fırsatı sunan birimlerdir (Steve, 2001). İçerik analizi işleminde toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak temel amaçtır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılmakta, daha sonra veriler kavramlara göre düzenlenmekte ve en son basamakta bu kavramlar etrafında düzenlenmiş verileri açıklayıcı kod ve temaların saptanması işlemi gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006; Berg ve Lune, 2015).

Nitel veri toplama yöntemleri ile gerçekleştirilen çalışmalarda veri toplama araçlarıyla toplanan ve içerik analizi yöntemiyle incelenen verilerin güvenilirliği ölçümün hatalardan arındırılması, ölçülmek istenileni tutarlı bir biçimde ölçmesi yani aynı ölçme aracını kullanan kişilerin aynı sonuçlara ulaşması demektir (Demirci ve Köseli, 2014). Bu çalışmada gerçekleştirilen içerik analizinin güvenilirliğini kontrol etmek amacı ile Miles ve Huberman (Miles ve Huberman, 1994) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü ($\text{Güvenirlik} = \text{Görüş Birliği} / \text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}$) kullanılmıştır. Formüle göre gerçekleştirilen hesaplama ile kodlayıcılar arasındaki uyumun (görüş birliği) %90 olduğu görülmüştür.

Araştırmanın geçerliğini sağlamak için çeşitli araştırmacılar bazı kriterlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir. Öncelikle araştırmanın tüm safhalarında alan uzmanlarının görüşleri dikkate alınmış, inandırıcılık kriteri doğrultusunda veriler herhangi bir değişiklik yapılmadan doğrudan alıntılanmış, veri toplama aracı geliştirilirken alanyazın ile tutarlılığı sağlanmış, araştırmanın dış geçerliliğinin sağlanması için araştırmanın tüm safhaları detaylı olarak belirtilmiştir. Ayrıca onaylanabilirlik kriteri doğrultusunda nesnellüğün sağlanması amacıyla veriler onları açıklayıcı temalar ve kodlar etrafında toplanmıştır. Aktarılabirlik kriteri hususunda alan yazında 2002-2022 arasında yapılmış tüm çalışmalar çalışma kapsamı içerisine alınmıştır. Bu hususlar araştırmanın geçerliği açısından yeterli görülmektedir (Arastaman vd., 2018; Demirci ve Köseli, 2014, Coe, 2017, Büyüköztürk vd. 2011).

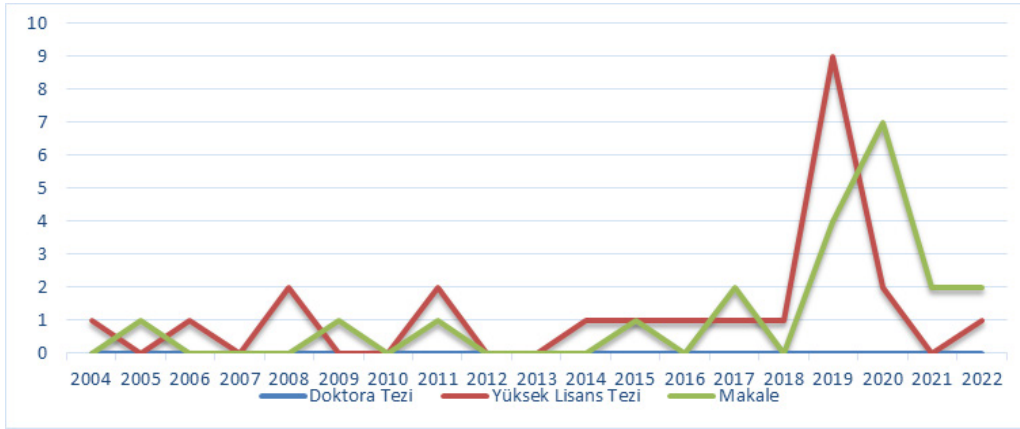
Araştırma ve Yayın Etiği

Bu araştırma “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen tüm kurallara uyularak yapılmıştır. Söz konusu yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlıklı ikinci bölümünde belirtilmiş olan eylemlerin hiçbiri meydana gelmemiştir. Çalışma, insan ya da hayvanlar üzerinde deneysel bir işlem içermemesi nedeniyle etik kurul izni gerektirmemektedir.

Bulgular

Çalışmaların Yıllarına ve Türlerine Yönelik Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların türünün ve yıllara göre dağılımının incelenmesi sonucunda yıllar teması altında on sekiz kod (2004, 2005...2022), çalışmalar teması altında ise üç kod (Doktora Tezi, Yüksek Lisans Tezi ve Makale) üretilmiştir. Bu kodlar Şekil 1’de bütüncül bir yaklaşımla sunulmuştur. Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların tür ve yıllara göre dağılımına ilişkin bilgileri içeren Grafik 1 incelendiğinde iki önemli husus dikkati çekmektedir. İlk husus yaratıcı drama-sosyal bilgiler ilişkisi üzerine 2004-2022 yılları arasında doktora tezi yapılmamış olmasıdır. İkinci husus ise 2007, 2010, 2012, 2013 yılında yaratıcı drama-sosyal bilgiler ilişkisi üzerine yapılmış makale ve tez çalışmasının olmayışıdır.

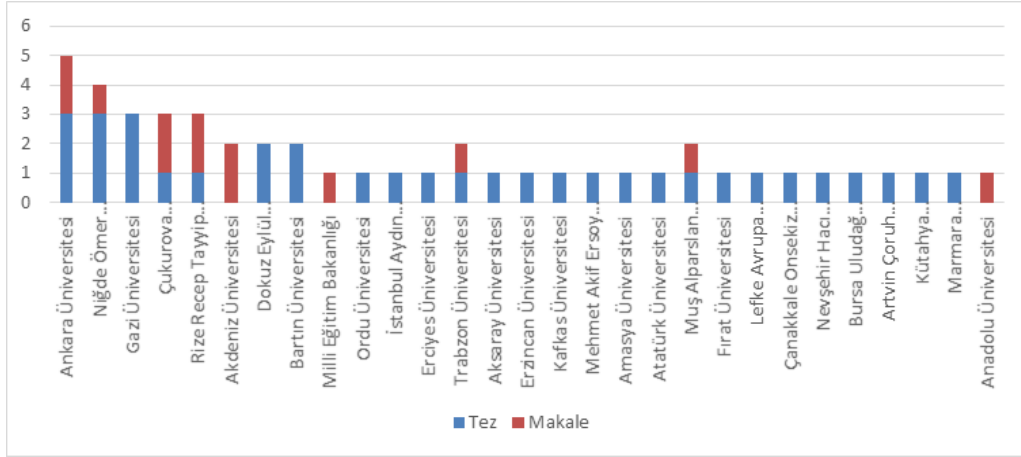

Şekil 1. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Yapılmış Çalışmaların Türlerine ve Yıllara Göre Dağılımı

Çalışma yapılan yıllar incelendiğinde sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine 2004, 2006, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 ve 2022 yılında birer; 2008, 2011, 2020 yılında ikişer; 2019 yılında ise dokuz yüksek lisans tezi çalışıldığı görülmektedir. Makale çalışmalarına bakıldığında ise 2005, 2009, 2011, 2015 yılında birer; 2021 ve 2017 yılında iki; 2019 yılında dört; 2020 yılında yedi çalışma gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Araştırmacıların Kurumlarına Yönelik Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların yazarlarının kurumlarına göre dağılımına ilişkin veriler incelenmiş, kurum teması altında yirmi dokuz kod üretilmiştir. Grafik 2 hazırlanırken tez çalışmalarını hazırlayan kişi yazar olarak ele alınmış, makale yazarlarının aynı üniversiteden olmaları durumunda kurum ismi bir defa, makale yazarlarının farklı kurumlardan olmaları durumunda ise her iki kurum da birer defa değerlendirmeye alınmıştır. Bu kapsamda hazırlanmış olan Şekil 2 aşağıda sunulmuştur.

Şekil 2. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Yapılmış Çalışmalarda Araştırmacıların Kurumlarına Dair Dağılım

Şekil 2'ye bakıldığında sosyal bilgiler - yaratıcı drama ilişkisinin konu olarak ele alındığı çalışmaların yirmi dokuz farklı kurumda gerçekleştirildiği görülmektedir. En fazla çalışmanın gerçekleştirildiği kurumun beş çalışma ile (üç tez ve iki makale) Ankara Üniversitesi olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla Niğde Ömer Halisdemir üniversitesinde dört çalışmanın (üç tez ve bir makale), Gazi Üniversitesi'nde üç çalışmanın (üç tez), Çukurova Üniversitesi'nde üç çalışmanın (bir tez ve iki makale), Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde üç çalışmanın (bir tez ve iki makale), Akdeniz Üniversitesi'nde iki makale çalışmasının, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde iki tez çalışmasının, Bartın Üniversitesi'nde yine iki tez çalışmasının, Trabzon ve Muş Alparslan Üniversitesi'nde bir tez bir makale çalışmasının gerçekleştirildiği görülmektedir. Ordu Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Amasya Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Artvin Çoruh Üniversitesi ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Marmara Üniversitesinin de bulunduğu on dokuz üniversitede birer tez çalışması yapılırken Anadolu Üniversitesi'nde ise bir makale çalışmasının gerçekleştirildiği söylenilebilir. Kurumsal ilişkisi Milli Eğitim Bakanlığı olan bir yazarın da bir makale çalışması yaptığı Şekil 2'de görülmektedir.

Araştırmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştirilen tez ve makale çalışmalarında kullanılan yöntemlerin dağılımına ilişkin veriler incelenmiş olup desen teması altında nicel, nitel ve karma şeklinde kodlar üretilmiştir. Bu kodlardan nitel kodu altında yedi, nicel kodu altında dört, karma kodu altında ise üç alt kod üretilmiştir. Bu kapsamda hazırlanmış olan Tablo 1 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Yapılmış Çalışmalarda Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Tema	Kodlar	Alt Kodlar	f	%
Araştırma Yöntemi	Nitel	Durum Araştırması	4	25
		Eylem Araştırması	4	25
		Görüşme	2	12,5
		Doküman İnceleme	2	12,5
		Derleme	2	12,5
		Eylem Araştırması + Görüşme	1	6,25
		Tarama Modeli	1	6,25
		Toplam	16	100
	Nicel	Deneysel	8	66,6
		Yarı-Deneysel	3	16,6
		Meta-Analiz	1	8,3
		Tarama	1	8,3
		Toplam	13	100
	Karma	Açımlayıcı Sıralı	4	26,6
		Yakınsayan Paralel	1	6,6
Verilmeyen/Tespit Edilemeyen		10	66,6	
Toplam		15	100	
Genel Toplam			44	100

Tablo 1 incelendiğinde bahse konu çalışma alanında toplam kırk dört araştırmanın gerçekleştirildiği, bu araştırmaların on altısının nitel, on üçünün nicel ve on beşinin ise karma yöntemle gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Nitel desende gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine bakıldığında en fazla durum araştırması ile eylem araştırması yönteminin tercih edildiği (4) tespit edilmiştir. Bu durumu takiben görüşme ve doküman inceleme yöntemlerinin ise ikişer defa işe koşulduğu, bir araştırmada ise eylem araştırması ve görüşme yönteminin birlikte kullanıldığı görülmektedir. Nicel desende gerçekleştirilen araştırmalarda ise sekiz araştırmanın deneysel yöntemle, üç araştırmanın yarı deneysel desende, bir araştırmanın tarama yöntemiyle, bir araştırmanın ise meta-analiz yöntemi ile gerçekleştirildiği bulgusuna erişilmiştir. Nitel ve nicel desenlerin bir arada kullanıldığı karma desende gerçekleştirilen araştırmaların dördü açılımlayıcı sıralı desende, biri ise yakınsayan paralel desende gerçekleştirilmiştir. Hangi karma yöntemi kullandığını belirtmeyen araştırma sayısı ise ondur. Bu araştırmalarda kullanılan yöntemler nicel ve nitel olarak belirtilmiş ancak hangi amaç ile hangi desende birlikte desenlendiği ise belirtilmemiştir.

Araştırmalarda Kullanılan Örneklem Alma Biçimlerine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerine dair bulgular incelenmiş, örnekleme yöntemi teması altında dört farklı kod üretilmiştir. Bunlar seçkisiz, seçkisiz olmayan, seçkisiz ve seçkisiz olmayan ile diğer kodlarıdır. Bu kodlar altında toplam beş adet alt kod bulunmaktadır. Üretilen bu kodlara ait bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Gerçekleştirilen Çalışmalarda Örneklem Alma Biçimleri

Kodlar	Alt Kodlar	f	%
Seçkisiz	Basit Seçkisiz (Random)	14	31,8
	Kolay Ulaşılabilir Örneklem	5	11,36
Seçkisiz Olmayan	Amaçsal (Ölçüt Örneklem)	13	29,6
Seçkisiz ve Seçkisiz Olmayan	Kolay Ulaşılabilir Örneklem ve Ölçüt Örneklem	1	2,27
Diğer	Verilmeyen/Doğası Gereği Örneklem İçermeyen	11	25
Toplam		44	100

Tablo 2’ye göre on dört araştırmada örneklem seçkisiz yöntemle belirlenmiştir. Seçkisiz yöntemde basit seçkisiz (random) örnekleme yöntemine başvurulmuştur. On sekiz araştırmada ise seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi işe koşulmuştur. Bu yöntem ile örnekleme belirlenen araştırmaların beşinde uygun/kolay ulaşılabilir örneklem, on üçünde ölçüt örneklem yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Bir araştırmada ise hem seçkisiz hem seçkisiz olmayan örneklem yönteminin bir arada kullanıldığı görüşmüştür. Dikkate değer olan bulgu ise on bir araştırmada örnekleme yöntemlerine dair bir bilgiye rastlanmayışıdır. Örnekleme yönteminin verilmediği araştırmalardan üçü derleme çalışması olduğundan araştırmanın doğası gereği örneklem içermediği söylenilebilir.

Araştırmalarda Kullanılan Analiz Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılan analiz yöntemlerine ilişkin bulgular incelenmiş olup analiz yöntemi teması altında nitel analiz yöntemleri ve nicel analiz yöntemleri isimli iki kod üretilmiştir. Nitel analiz yöntemleri kodu altında üç alt kod, nicel analiz yöntemleri altında ise on alt kod bulunmaktadır. Bu kapsamda hazırlanan Tablo 3 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Gerçekleştirilen Çalışmaların Analiz Yöntemlerine İlişkin Dağılımı

Kodlar	Alt Kodlar	f	%
Nicel Analiz Yöntemleri	Çift Yönlü Varyans Analizi	1	1,35
	T-Testi	26	35,13
	Ancova	2	2,70
	Mann Whitney U	3	4,05
	Kruskall Wallis	1	1,35
	Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi	3	4,05
	Betimleyici İstatistik	6	8,10
	Meta-Analiz	1	1,35
	Tek Yönlü Varyans	2	2,70
	Pearson Korelasyon	1	1,35
Nitel Analiz Yöntemleri	Betimsel Analiz	15	20,27
	Doküman Analizi	1	1,35
	İçerik Analizi	13	17,56
Toplam		74	100

Tablo 3 incelendiğinde sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda kullanılan analiz yöntemlerine göre nitel araştırmalarda ve karma desenli araştırmaların nitel bölümlerinde veri analiz yöntemi olarak betimsel analiz (15), içerik analizi (13) ve doküman analizi (1) yöntemlerine başvurulduğu görülmektedir. Nicel araştırmalarda ve karma yöntemle gerçekleştirilen araştırmaların nicel bölümlerinde 10 farklı veri analiz yönteminin işe koşulduğu görülmektedir. Bu yöntemlerden en fazla kullanılanı ise T testidir. T testi toplamda yirmi altı defa işe koşulmuştur. T testinden sonra en fazla kullanılan analiz yöntemi betimleyici istatistik (frekans ve yüzde vb.) altı araştırmada kullanılmıştır. Diğer testlerden Mann Whitney U ve Wilcoxon işaretli sıralar testi üçer defa, Ancova ve tek yönlü varyans analizi yöntemleri ise ikişer defa veri analiz yöntemi olarak belirlenmiş ve kullanılmıştır. En az kullanılan yöntemler ise birer defa kullanılan meta-analiz, Pearson korelasyon analizi, çift yönlü varyans analizi, Kruskall Wallis testi ve doküman analizidir.

Araştırmalarda Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Türlerine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştirilmiş çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına dair bilgiler Tablo 4’te verilmiştir. Çalışmaların veri toplama araçları bağlamında incelenmesi sonucu “veri toplama araçları” teması altında beş adet kod oluşturulduğu (test, ölçek, form, günlük ve diğer araçlar), bu kodlar altında ise toplam yirmi sekiz alt kodun bulunduğu görülmektedir. Mevcut durum Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Gerçekleştirilen Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına İlişkin Dağılım

	Kodlar	Veri Toplama Araçları (Alt Kodlar)	f	%
Veri Toplama Araçları	Form	Bilgi Formu	1	2,85
		Değerlendirme Formu	6	17,14
		Görüşme Formu	22	62,85
		Gözlem Formu	3	8,57
		Kodlama Formu	1	2,85
		Metafor Formu	1	2,85
		Araştırmacı Notları	1	2,85
		Toplam	35	100
	Test	Başarı Testi	17	77,27
		Çizim Testi	1	4,54
		Kalıcılık Testi	1	4,54
		Kelime İlişkilendirme	1	4,54
		Tutum Testi	1	4,54
		Algı Testi	1	4,54
		Toplam	22	100
	Ölçek	Değer Ölçeği	2	8,69
		Duyarlılık Ölçeği	2	8,69
		Eğilim Ölçeği	1	4,34
		Öğrenme Stil Ölçeği	1	4,34
		Problem Çözme Ölçeği	1	4,34
		Tutum Ölçeği	14	60,86
		Yeterlilik Ölçeği	2	8,69
	Toplam	23	100	
	Günlük	Öğrenci Günlüğü	7	87,5
		Öğretmen Günlüğü	1	12,5
		Toplam	8	100
	Diğer Araçlar	Çiz-Anlat Uygulama Kâğıdı	1	16,6
		Video Kaydı	1	16,6
Mektup		1	16,6	
Atölye Çalışmaları		1	16,6	
Envanter		1	16,6	
Bilinmeyen		1	16,6	
Toplam		6	100	
Genel Toplam			94	100

Tablo 4'te verilen bilgiler ışığında en fazla kullanılan araç türünün form (35) olduğu görülmektedir. Kullanılan formların çeşitlerine bakıldığında araştırmalarda bilgi formu (1), değerlendirme formu (6), görüşme formu (22), gözlem formu (3), kodlama formu (1), araştırmacı

notları (1) ve metafor formunun (1) kullanıldığı görülmektedir. Form türleri içerisinde en fazla kullanılan ise görüşme formu olduğu söylenilebilir.

Araştırmalarda yirmi iki defa veri toplama aracı olarak test kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan testlerin türüne bakıldığında, araştırmalarda Başarı Testi (17), Çizim Testi (1), Kalıcılık Testi (1), Kelime İlişkilendirme Testi (1), Algı Testi (1) ve Tutum Testinin (1) kullanıldığı görülmektedir. Araştırmalarda en fazla kullanılan test başarı testidir. Diğer testler ise yalnızca birer defa kullanılmıştır.

Araştırmalarda yirmi üç defa veri toplama aracı olarak ölçek çeşitlerinden faydalanılmıştır. Ölçekler içerisinde en fazla kullanılan ölçek türü tutum ölçeğidir (14). Araştırmalarda veri toplama amacıyla kullanılan diğer ölçek türleri ise yeterlilik ölçeği (2), değer ölçeği (2), duyarlılık ölçeği (2), eğilim ölçeği (1), öğrenme stil ölçeği (1) ve problem çözme ölçeğidir (1).

Araştırmalarda sekiz defa veri toplama aracı olarak günlüklere başvurulmuştur. Veri toplama aracı olarak kullanılan günlüklerden yedisi öğrenci günlüğü biri ise öğretmen günlüğüdür. Diğer veri toplama araçlarına bakıldığında bir defa çiz-anlat uygulama kâğıdı, bir video kaydı, bir mektup, bir atölye çalışma dokümanları ve bir defa envanterin kullanıldığı görülmektedir. Bir çalışmada ise hangi veri toplama aracının kullanıldığının bilinmediği görülmektedir.

Araştırmaların Örneklem/Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler – yaratıcı drama ilişkisi üzerine hazırlanmış çalışmaların incelenmesi sonucu çalışma grubu teması etrafında toplam yedi kod üretilmiş olup kodlara ait bilgiler Grafik 3’de verilmiştir. Bu kodlar ilkökul, ortaokul, lisans, ilkökul+ortaokul, müze uzmanı, doküman ve verilmeyen kodlarıdır.

Şekil 3. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama Üzerine Yapılmış Çalışmaların Örneklem Grupları

Şekil 3’e göz atıldığında en fazla çalışmanın gerçekleştirildiği örneklem grubunun ortaokul düzeyinde öğrenim gördüğü (16), on bir çalışmanın ilkökul ve on bir çalışmanın ise lisans düzeyinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Müze uzmanları bir, dokümanlar ise iki defa araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. İki araştırma derleme çalışması şeklinde yürütüldüğü için örneklem grubu içermemektedir ve verilmeyen şeklinde kodlanmıştır. Bütüncül bir yaklaşımla farklı kademelerde aynı anda gerçekleştirilen sadece bir çalışma vardır. Bu çalışmada ise hem ilkökul hem de ortaokul öğrencileri örneklem grubunu birlikte oluşturmuşlardır.

Araştırmaların Araştırma Problemini Oluşturan Konulara İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler – yaratıcı drama ilişkisi üzerine hazırlanmış çalışmaların konu dağılımlarının incelenmesi sonucu toplam yirmi yedi kod üretilmiş olup kodlara ait bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Gerçekleştirilen Çalışmaların Konularına İlişkin Dağılım

Tema	Kodlar	f	%
Konular	Akademik Başarıya Etkisi	14	22,58
	Derse Yönelik Tutuma Etkisi	10	16,12
	Öğrenci/Öğretmen/Öğretmen Adayı ve Müze Uzmanlarının Görüşleri/Tutumları Bağlamında Yaratıcı Drama	10	16,12
	Öğrenilenlerin Kalıcılığına Etkisi	3	4,83
	Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları	2	3,22
	Demokratik Tutuma Etkisi	1	1,61
	Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama	2	3,22
	Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi	2	3,22
	Çevresel Duyarlılığa Etkisi	2	3,22
	Hayal Gücüne Etkisi	1	1,61
	Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramaya Yönelik Kullanım Örnekleri	1	1,61
	İletişim Becerilerine Etkisi	1	1,61
	Kavram Öğretimine Etkisi	1	1,61
	Kazanımların Gerçekleşmesi Üzerindeki Etkisi	1	1,61
	Tarihsel Empati Becerisine Etkisi	1	1,61
	Öğrencilerin Saygı Değerine Yönelik Eğilimlerine Etkisi	1	1,61
	Adil Olma Değerinin Kazandırılmasına Etkisi	1	1,61
	Öğrencilerin Hoşgörü Düzeylerine Etkisi	1	1,61
	Öğrencilerin Erişi Düzeylerine Etkisi	1	1,61
	Öğrencinin Bilişsel/Duyuşsal/Devinişsel Gelişimine Katkısı	1	1,61
	Öğretmen Adaylarının Fakülteye Uyumlarına Etkisi	1	1,61
	Problem Çözme Becerilerine Etkisi	1	1,61
	Tarih Konularının Öğretiminde Kullanımı	1	1,61
	Öğretmen Adaylarının Matematiğe Yönelik Tutumlarına Etkisi	1	1,61
	Bir Yöntem Olarak Etkililiği	1	1,61
	Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Dair Bilişsel Yapıları	1	1,61
	Toplam		62

Tablo 5 incelendiğinde toplam yirmi yedi konu paralelinde yaratıcı dramaya ilişkin araştırmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Tabloda belirtilen konular içerisinde en fazla yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersindeki akademik başarıya etkisinin (14) çalışıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda genellikle öğrencinin bir üniteye ya da öğrenme alanına ilişkin başarısına dair bulgular ölçülmüştür. En fazla çalışılan hususlardan birisi de öğrencilerin/öğretmenlerin/öğretmen adaylarının ve müze uzmanlarının yaratıcı dramaya yönelik görüşleri/tutumları (10) ile yaratıcı dramanın öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi (10) olmuştur. Öğrenilenlerin kalıcılığına etkisi üç defa, yaratıcı dramanın öğrencilerin çevresel duyarlılıklarına etkisi ile eleştirel düşünme becerilerine etkisi iki defa, öğrencilerin demokratik tutumlarına etkisi, hayal gücüne etkisi, iletişim becerilerine etkisi, kavram öğrenmeleri üzerindeki etkisi, kazanımları gerçekleştirebilme düzeyleri üzerindeki etkisi, tarihsel empati becerilerine etkisi, saygı, adil olma ve hoşgörü değerlerine yönelik düzeylerine etkisi, erişim düzeylerine etkisi, bilişsel/duyuşsal/devinişsel gelişimlerine etkisi, problem çözme becerilerine etkisi, matematik dersine yönelik tutumlarına etkisi ise birer defa çalışılmıştır.

Öğrencilerin yaratıcı dramanın bir yöntem olarak sosyal bilgiler dersinde kullanılmasına yönelik görüşleri ve yöntem olarak etkililiği, sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik örnek uygulamalar, öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik bilişsel yapıları, yaratıcı dramanın tarih konularının öğretiminde kullanımı ve öğretmen adaylarının fakültelerine uyumlarında yaratıcı dramanın etkisi üzerine ise birer çalışma yapıldığı görülmektedir.

Araştırmaların Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların sonuçları, pozitif yönlü sonuçlar (28), negatif yönlü sonuçlar (4) ve nötr sonuçlar (4) şeklinde üç ana kod altında yer alan alt kodlar ile incelenmiş olup Tablo 6'da aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Gerçekleştirilen Çalışmaların Sonuçlarına İlişkin Dağılım

	Kodlar	Alt Kodlar	f	%
Sonuçlar	Pozitif Yönlü Etki	Öğrencilerin Dersteki Akademik Başarısını Artırır.	14	12,72
		Öğrenme Sürecinde Öğrenciyi Aktif Kılar.	12	10,90
		Öğrencilerin İletişim Becerilerini Geliştirmiştir.	1	,90
		Eğlenceli Bir Öğrenme Ortamı Sunar.	9	8,18
		Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarını Olumlu Yönde Etkiler.	8	7,27
		Öğrencilerin Beceri ve Yeteneklerinin Farkına Varmasını/ Geliştirmesini Sağlar.	8	7,27
		Öğrencilerin İlgi/Motivasyonlarını Artırır.	8	7,27
		Öğrencilerin Belirli Değerleri Kazanmalarını Sağlar.	6	5,45
		Öğrenilenlerin Kalıcılığı Üzerinde Etkili Olur.	2	1,81
		Öğrencilerin Demokratik Tutum Kazanmalarını Sağlar.	2	1,81
		Öğrencilerin Bilişsel/Duyuşsal ve Devinişsel Gelişimi Olumlu Yönde Etkiler.	2	1,81
		Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirir.	3	2,72
		Kavram Öğretimini Kolaylaştırır.	2	1,81
		Hayal Gücünün Gelişimini Destekler.	2	1,81
		Yaratıcılığı Destekler.	2	1,81
		Sosyalleşmeyi Sağlar.	3	2,72
		Kültür Aktarımını Sağlar.	2	1,81
		Öğrencilerin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları Olumlu Etkiler.	2	1,81
		Farklı Yöntemlerin Bir Arada Kullanılmasına İmkân Tanır.	1	,90
		Öğrencilerin Çevresel Duyarlılığını Artırır.	2	1,81
	Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Uygulama Yeterliliğini Artırmıştır.	1	,90	
	Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Olumlu Tutum Geliştirmelerini Sağlamıştır.	1	,90	
	Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Kazanılmasını Sağlamıştır.	1	,90	
	Öğrencilerin Tarihsel Empati Becerilerini Geliştirmiştir.	1	,90	
	Öğrencilerin Yardımseverlik Tutumlarını Geliştirmiştir.	1	,90	
	Öğretmen Adaylarının Ortama Uyumunu Kolaylaştırmıştır.	1	,90	
	Öğrenilenleri Somutlaştırmıştır.	1	,90	
	Özgüveni Artırmıştır.	1	,90	
	Tarihe İlgiyi Artırmıştır.	1	,90	
	Nötr Etki	Öğrencilerin Akademik Başarılarına Anlamlı Etkisi Olmamıştır.	1	,90
Bilgilerin Kalıcılığına Anlamlı Etkisi Olmamıştır.		1	,90	
Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumları Üzerinde Anlamlı Bir Farklılık Yaratmamıştır.		2	1,81	
Öğrencilerin Problem Çözme Becerileri Üzerinde Anlamlı Bir Farklılık Yaratmamıştır.		1	,90	
Negatif Yönlü Etki	Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarını Olumsuz Etkilemiştir.	1	,90	
	Sınıf Hâkimiyetini Zorlaştırmıştır.	1	,90	
	Müfredatın Normal Akışını Aksatmıştır.	1	,90	
	Erişilmesi Kolay Olmayacak Düzeyde Fazla Materyal Gerektirdiği Görüşü Ortaya Çıkmıştır.	1	,90	
Genel Toplam			110	100

Tablo 6 incelendiğinde sosyal bilgiler- yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştiren çalışmaların ağırlıklı olarak pozitif yönlü etki (101) ettiği görülmektedir. Çalışma kapsamında yaratıcı dramanın nötr bir etkiye sahip olduğunu ifade eden beş çalışma mevcutken negatif yönlü bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşan dört çalışma tespit edilmiştir.

Pozitif yönlü etki kapsamında öğrencilerin dersteki başarısını arttırma (14), öğrenciyi derste aktif kılma (12), öğrenme ortamını eğlenceli kılma (9), derse yönelik olumlu tutum geliştirme (8), öğrencilerin beceri ve yeteneklerini fark etmelerini sağlama (8), ilgi-motivasyonu arttırma (8) ve belirli değerleri kazandırma (6) en fazla tespit edilen pozitif yönlü sonuçlardır. Bunlara ilave olarak öğrenilenlerin kalıcılığı, demokratik tutum geliştirme, bilişsel-duyuşsal-devinişsel gelişimi sağlama, eleştirel düşünme becerilerini geliştirme, kavram öğretimi, yaratıcılık ve hayal gücünü destekleme, sosyalleşme ve kültür aktarımını sağlama, yaratıcı dramaya ilişkin olumlu tutum geliştirme şeklinde ikişer olumlu sonuç kaydedilirken farklı yöntemleri kullanma imkanı, çevresel duyarlılık geliştirme, öğretmen adaylarının yeterliliği arttırma ve olumlu tutum geliştirme, öğretim programındaki kazanımların edinilmesini sağlama, tarihsel empati-yardımseverlik- adaptasyon-özgüveni sağlama, öğrenilenleri somutlaştırma ve tarihe ilgiyi arttırma şeklinde olumlu sonuçlar da bahse konu araştırmalar sonucunda elde edilmiştir.

Yaratıcı dramanın nötr etkisi olduğu tespit edilen çalışmalarda akademik başarı, kalıcılık, tutum ve problem çözme becerileri üzerinde yaratıcı dramanın anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Yaratıcı dramanın negatif yönlü etki yarattığı çalışmalarda ise tutum, sınıf hâkimiyeti, müfredatın aksaması ve materyal temin güçlüğü açılarından birer defa negatif yönlü sonuç elde edilmesi söz konusudur.

Araştırmaların Önerilerine İlişkin Bulgular

Sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların önerileri incelendiğinde öneriler teması altında uygulayıcılara öneriler (14), araştırmacılara öneriler (9) , kurumlara öneriler (8) ve ailelere öneriler (2) şeklinde dört ana kod, ana kodların altında ise otuz üç alt kod bulunduğu görülmektedir. Belirtilen kod ve alt kodlara ait bilgiler Tablo 7’de aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler-Yaratıcı Drama İlişkisi Üzerine Gerçekleştirilen Çalışmaların Önerilerine İlişkin Dağılım

	Kodlar	Alt Kodlar	f	%
Öneriler	Uygulayıcıya Öneriler	Derslerde Yaratıcı Drama Etkinliklerinden Daha Sık Faydalanılmalı.	7	6,42
		Uygulama Süreci, Sonuçları ve Materyalleri Ortak Bir Bilgi Havuzunda Toplanmalı.	1	,91
		Yıllık ve Günlük Planda Yaratıcı Dramaya Yer Verilmeli.	1	,91
		Değerlendirme Esnasında Sonuç Değil Süreç Değerlendirilmeli.	1	,91
		Sivil Toplum Kuruluşları ile Entegre Etkinlikler Hazırlanmalı.	2	1,83
		Aktif Öğrenme Etkinlikleri ile Bir Arada Kullanılmalı.	1	,91
		Konuya Uygun Mekân Seçilmeli (tarihsel alan, hayvanat bahçesi, kurum ve kuruluşlar vb.).	3	2,75
		Değer Eğitimi Amaçlı Kullanılmalıdır.	1	,91
		Kavram Öğretiminde Yararlanılmalıdır.	1	,91
		Kavram Yanılgılarını Tespit Etmek İçin Kullanılmalı.	1	,91
		Tüm Eğitim Basamaklarında Uygulanmalıdır.	1	,91
		Yaratıcılığı Desteklemek İçin Yaratıcı Dramadan Faydalanılmalı.	1	,91
		Yaratıcı Drama Materyalleri Öğrenci İle Birlikte Hazırlanmalı.	1	,91
		Drama Eğitimlerinden Uygulama Sürecinde Yardım Alınmalı.	1	,91
Öneriler	Araştırmacılara Öneriler	Araştırmalarda Farklı Örneklem Grupları İle Çalışılmalıdır	5	4,58
		Yeni, Güncel ve Farklı Konularda Araştırma Yapılmalıdır.	6	5,50
		Araştırmalarda Farklı Veri Toplama Araçları İle Çalışılmalıdır.	2	1,83
		Araştırmalar Uzun Soluklu Tasarlanmalıdır.	6	5,50
		Farklı Öğretim Basamaklarında Gerçekleştirilmelidir.	8	7,33
		Farklı Disiplinlerde Çeşitli Hususlara Etkisi (başarı, tutum vb.) Araştırılmalıdır.	10	9,17
		Araştırmalar Nicel Yöntem ile Gerçekleştirilmelidir.	2	1,83
		Yaratıcı Drama Çalışmalarında Karma Yöntem Kullanılmalıdır.	1	,91
		Yaratıcı Drama Üzerine Gerçekleştirilecek Çalışmalar Disiplinler Arası Tasarlanmalıdır.	1	,91
Öneriler	Çeşitli Kurumlara Öneriler (Meb, Yök, Üniversite vb.)	Yaratıcı Drama Sınıfları/Atölyeler Oluşturulmalı (YÖK-MEB).	11	10,09
		Yaratıcı Drama Etkinlikleri Teşvik Edilmeli (MEB).	1	
		Yaratıcı Drama Üzerine Hizmet İçi Eğitim Verilmeli (MEB).	13	11,92
		Ders Kitapları ve Müfredat Programında Yaratıcı Drama Uygulama Etkinliklerine Yer Verilmeli (MEB).	5	4,58
		Eğitim Kademeleri İçin Ayrı Ayrı Müze Etkinlik Kitabı Hazırlanmalı (MEB).	3	2,75
		Yaratıcı Drama Lisans Eğitiminde Bir Ders Olarak Okutulmalı (YÖK).	8	7,33
		Drama Öğretmenleri Yetiştirilmeli (YÖK).	1	,91
		Öğrencilerin Üniversitelere Oryantasyonunu Kolaylaştırmak İçin Yararlanılmalı (YÖK).	1	,91
Öneriler	Ailelere Öneriler	Yaratıcı Drama Etkinliklerine Aile İçi Etkinliklerde Zaman Ayrılmalı.	1	,91
		Öğrencilerin Yaratıcı Drama Becerilerini Geliştirebilmeleri İçin Sinema-Tiyatro vb. Etkinliklere Gitme Alışkanlığı Edinmesi Desteklenmeli.	1	,91
Genel Toplam			109	100

Tablo 7’de verilen bilgiler incelendiğinde sosyal bilgiler- yaratıcı drama ilişkisi üzerine gerçekleştiren çalışmalarda, uygulayıcılara öneriler ana kodu altında yirmi üç, araştırmacılara öneriler ana kodunda kırk bir, çeşitli kurumlara öneriler ana kodunda kırk üç ve ailelere öneriler ana kodunda iki önerinin sunulduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçlara istinaden en fazla önerinin çeşitli kurumlara (43) ve araştırmacılara (41) getirildiğini söylemek mümkündür.

Yapılan öneriler ana kodlara göre tek tek incelendiğinde ise uygulayıcılara öneriler kapsamında en fazla derslerde yaratıcı dramanın daha sık kullanılması (7), konuya uygun mekân seçilmesi (3) ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılması (2) şeklinde öneri getirildiği görülmektedir. Bunlara ek olarak söz konusu kategoride süreç, sonuç ve materyallerin ortak bilgi havuzunda toplanması, yıllık ve günlük planda yaratıcı dramaya yer verilmesi, süreç değerlendirmenin yapılması, aktif öğrenme etkinliklerinin kullanımı, değer eğitiminde, kavram öğretiminde ve kavram yanlışlarının tespitinde kullanımı, tüm eğitim kademelerine kullanılması, yaratıcılığın desteklenmesinde kullanılması, materyallerin öğrencilerle hazırlanması ve drama öğretmenlerinden yardım alınması birer kez ifade edilmiş önerilerdir.

Araştırmacılara öneriler kapsamında ağırlıklı olarak farklı disiplinlerde çeşitli hususlara etkisinin araştırılması (10), farklı öğretim basamaklarında uygulanması (8), uzun soluklu planlanması (6), güncel konularda planlanması (4) ve farklı örneklem gruplarıyla çalışılması (5) önerileri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca farklı veri toplama araçlarıyla ve nicel yöntemle çalışma yapılması hususunda ikişer, karma ve disiplinler arası uygulamaya dönük birer öneri getirilmiştir.

Çeşitli kurumlara öneriler kapsamında en fazla hizmet içi eğitimin verilmesi (13), yaratıcı drama sınıf /atölyelerinin oluşturulması (11), lisans eğitiminde ders olarak okutulması (8), öğretim programları ve ders kitaplarında uygulama etkinliklerine yer verilmesi (5), eğitim kademelerine göre müze etkinlik kitabı hazırlanması (3) önerileri getirilmiştir. Aynı kategori içerisinde birer kez olacak şekilde yaratıcı drama etkinliklerinin teşvik edilmesi, drama öğretmenleri yetiştirilmesi, oryantasyonda yararlanılması önerileri de kurumlara ithafen geliştirilmiştir.

En az (2) önerinin geliştirildiği ailelere öneriler kapsamında ise aile içi etkinliklerde yaratıcı dramaya yer verilmesi (1) ve sinema-tiyatro gibi etkinliklere gitme alışkanlığının kazandırılması (1) şeklinde öneriler sunulmuştur. Araştırmacıların sunmuş olduğu öneriler genel olarak incelendiğinde, önerilerin önemli bir kısmının uygulamaya dönük olduğu bu durumu ise teorik yapıya ilişkin önerilerin takip ettiği görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan yeni sosyal bilgiler öğretim programının temel amacı öğrenciyi öğretim ortamında aktif kılmak, dersin hedefleri kapsamına giren bilgi, beceri, tutum ve değerleri öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamaktır. Bu gaye doğrultusunda sınıf ortamında yararlanılan eğitim teknolojilerini, öğretim yöntemlerini ve materyallerini çeşitlendirmek, birden fazla duyu organına hitap eden, öğrencinin derse olan ilgisini ve motivasyonunu artıran, soyut kavramları somutlaştıran enstrüman ve unsurları ders içerisinde kullanmak elzemdir (Dolmaz, 2021). Bu noktada yaratıcı drama uygulamaları vazgeçilmez bir enstrümandır (Sarısoy ve Alcı, 2021). Ancak araştırmanın ilk sonucu sosyal bilgiler yaratıcı drama ilişkisi üzerine 23 yüksek lisans tezi 21 makale çalışmasının yapıldığını fakat hiçbir doktora tezinin çalışılmadığı göstermiştir. Oysa doktora tezleri

geleceğin akademisyenleri olan doktora öğrencilerinin ilgili çalışma alanındaki bilimsel problemleri tespit edebilmesi ve çözümleyebilmesi, derin ve geniş bir bakış açısı kazanabilmesi, analiz etme ve yeni sentezlere ulaşması için oldukça önemli bir eğitim düzeyinin ürünüdür (Özbek ve Ertekin Pınar, 2020). Doktora tezleri ilgili bilim alanının güçlenmesine ve o alandaki bilimsel bilginin katma değer kazanmasına katkıda bulunur. Doktora eğitimi toplumsal beklentilerle uyumlu bir biçimde ülkenin refahına ve kalkınmasına faydası dokunacak bireylerin yetişmesinin yegâne unsurudur (Karadağ ve Özdemir, 2017). Tüm bu sebeplerle sosyal bilgiler alanında yapılacak doktora çalışmalarında sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi mutlaka ele alınmalıdır. Ancak yine araştırmanın sonucu aslında yaratıcı dramının sosyal bilgiler dersi açısından öneminin son yıllarda kavranarak 2018 yılından itibaren yoğun bir biçimde çalışılmaya başlandığını göstermiştir. 2020 yılından itibaren yapılan çalışmaların azalmasının sebebinin Covid-19 pandemisi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca alan yazında yapılmış çalışmalar incelendiğinde birkaç araştırmacının birden fazla sayıda yaptığı çalışma ile alan yazına ciddi oranda katkıda bulunmaya çalıştığı görülmüştür.

Araştırma verilerinden elde edilen ikinci sonuç, ülkemizde bulunan yükseköğretim kurumlarından (yüz yirmi dokuz devlet, yetmiş dört vakıf üniversitesi olmak üzere toplam iki yüz üç üniversite) sadece yirmi dokuzunda sosyal bilgiler-yaratıcı drama ilişkisi üzerine çalışma yapılmış olduğudur. Bu çalışmalarında büyük bir kısmı Ankara Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi ve Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde yapılmıştır. Oysa sosyal bilgiler de yaratıcı drama da konusunu gündelik hayatın problemlerinden, toplumsal değerlerimizden alır ve eleştirel düşünmeyi, yaratıcı düşünmeyi, akıl yürütmeyi yani üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeyi, 21. yüzyılın gerektirdiği insan profilini yetiştirmeyi amaçlar (Adıgüzel, 2015; MEB, 2018). Bu nedenle çalışılmaya, araştırılmaya ve geliştirilmeye oldukça açık bir alandır. İlgili alanda farklı kurumlardan farklı araştırmacılarca yapılacak çalışmalar alan yazına farklı bir perspektiften bakmayı, görülmeyeni görmeyi kolaylaştıracak, farklı bir perspektif ile sorunlara farklı çözüm önerileri getirilmesinin önünü açacaktır.

Araştırma verilerinden elde edilen üçüncü sonuç, yapılmış olan çalışmaların on altısının nitel, on üçünün nicel, on beşinin ise karma yöntemle gerçekleştirildiğidir. Yani ilgili alanda çalışılan araştırmaların yaklaşık üçte biri karma yöntemle çalışılmıştır. Nitel araştırmalar az sayıda katılımcı ile derinlemesine araştırma imkânı tanırken, nicel araştırmalar geniş kitlelerden yüzeysel veri toplamak için idealdir. Karma yöntem araştırmaları ise nitel ve nicel yöntemlerin birbirinin açığını kapatacak şekilde kullanıldığı ve birçok sınırlılığın ortadan kaldırıldığı araştırmalardır. Bu sebeple bundan sonra yapılacak çalışmalarda elde edilen verilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini artıracığı için çeşitli araştırmacılar tarafından karma yöntem kullanılması yönünde getirilen öneriler göz önüne alınmalıdır (Creswell ve Plano Clark, 2015; Butgel Tunalı vd. 2016).

Araştırmanın verilerinden elde edilen dördüncü sonuç, araştırmaların hemen hemen üçte birinde seçkisiz, üçte birinde seçkisiz olmayan örneklem yöntemine başvurulmuş olmasıdır. Ancak daha önemlisi on bir araştırma da örneklem alma yöntemine dair hiçbir veri bulunmayışıdır. Bu araştırmalardan üçü doğası gereği örneklem içermeyen literatür taraması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ancak sekiz araştırmada örneklem alma yönteminin bulunmaması ciddi bir bulgudur. Alan uzmanları seçkisiz örneklemelerin evreni temsil etme gücünün yüksek olduğunu, seçkisiz olmayan örneklem biçimlerinden ölçüt örneklemin ciddi uzmanlık gerektirdiği ve eğer bu örneklem alma biçimi bir çalışmada kullanılacaksa uzman olan kişilerden destek alınması gerektirdiğini (Böke, 2014;

Büyüköztürk vd., 2011), yine seçkisiz olmayan yöntemlerden uygun/kolay örnekleme yönteminin “bilgi ve güvenilirlik pahasına zaman para ve emekten tasarruf” (Baltacı, 2018) anlamına geldiğinin ısrarla altını çizmektedir. Elbette araştırmanın özüne uygun bir örnekleme biçimi araştırmacılarca seçilmelidir ancak bu kritik noktalarda göz önünde bulundurulmalıdır. Zaten kırk dört araştırmadan sekizinde örnekleme dair bir bilgi bulunmayışı, beşinde de kolay ulaşılabilir örneklemin seçilmesi çalışmalardaki bilgi zenginliğinin önüne geçmektedir.

Araştırmanın verilerinden elde edilen beşinci sonuç, araştırmalarda genellikle belirli analiz yöntemleri üzerinde yığılma olduğu, farklı yöntemlerin nadiren işe koşulduğudur. Yığılma genellikle ciddi oranda t-testi analizi ile betimsel analiz ve içerik analizi üzerinedir. Betimsel analiz ve içerik analizi ile yapılan çalışmalar genellikle küçük gruplarla gerçekleştirilmekle birlikte genellenme ihtimalleri nicel analiz yöntemlerine göre daha azdır. Alan uzmanları, veri analiz yöntemleri açısından araştırmalara zenginlik katacağını düşündükleri Ancova, Manova, Mancova ve Path analizi gibi analiz yöntemlerinin araştırmalarda kullanılmasını önermektedir (Çifçi, 2017; Hebebe vd., 2016).

Araştırmanın verilerinden elde edilen altıncı sonuç sosyal bilgiler - yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılan çalışmalarda genellikle görüşme formu, başarı testi, tutum ölçeği gibi araçların kullanılmış olduğudur. Toplam yirmi yedi farklı veri toplama aracının kullanıldığı araştırmalarda on dokuz veri toplama aracı yalnızca bir defa tercih edilmiştir. Yaratıcı drama için oldukça önemli olan atölye çalışmasının (Çetinkaya ve Adıgüzel, 2018) yalnızca bir kez, içten yanıtların elde edildiği mektupların (Çerçi, 2019) yalnızca bir kez ve öğrenci günlükleri-öğretmen günlüklerinin ise birkaç defa tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu durum genellikle çalışmalarda öğrenci görüşlerine başvurulduğunu, başarının ve tutumun ölçüldüğünü, büyük oranda sürecin değil sonucun ölçüldüğünü, araştırmaların belli ve dar bir alanda gerçekleştirildiğini göstermektedir. Yeni gerçekleştirilecek araştırmalarda farklı veri toplama araçlarının kullanılması bu dar alandan kurtulup zengin veri setinin elde edilmesine olanak tanıyacaktır.

Araştırmanın verilerinden elde edilen yedinci sonuç, araştırmaların ilkökul, ortaokul ve lisans öğrenim düzeyinde dengeli bir dağılıma sahip olduğu ve araştırmaların çalışma grubu açısından zenginlik gösterdiğidir. Sosyal bilgiler eğitiminin her kademesinde yaratıcı drama üzerine araştırma yapılmış olması sevindiricidir. Ancak farklı eğitim kademelerinden verilerin birlikte toplandığı araştırma sayısı yalnızca bir tanedir. Aynı araştırmacılar tarafından farklı eğitim kademelerinden aynı anda verilerin toplanması konuya geniş bir perspektiften bütüncül bir bakış açısı sağlayabilir (Dolmaz ve İlhan, 2020).

Araştırma verilerinden elde edilen sekizinci sonuç, sosyal bilgiler-yaratıcı drama üzerine gerçekleştirilen çalışmaların genellikle akademik başarıya etkisi, derse yönelik tutuma etkisi ve öğrenci/öğretmen/uzman görüşleri üzerine odaklanmış olmasıdır. Yaratıcı dramanın hayal gücüne etkisi, kavram öğretimine etkisi, empati becerisi, iletişim becerisi, hoşgörü değerine etkisi, problem çözme becerilerine etkisi gibi hususlarda yani beceri, kavram ve değer kazanımı hususlarında birer çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Oysa sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrencilerin kazanması arzulanan yirmi yedi beceri, on sekiz değer bulunmaktadır (MEB, 2018). Yaratıcı drama sosyal bilgiler ders programının öğrencilere kazandırmayı amaçladığı tüm değerler için iyi uygulama örneklerine kapı aralayabilir, tüm becerileri işe koşabilecek eğitim fırsatları yaratabilir (Hong & Hong, 2022; Johnson, 1998). Öğrenciyi öğretim ortamının aktif bir ögesi yapmak suretiyle yaparak – yaşayarak öğrenmesine imkân tanıyarak ve dersin hedef kazanımlarının daha kolay gerçekleştirilmesini

sağlar. Bu durumda yaratıcı drama-sosyal bilgiler ilişkisinde henüz çalışılacak oldukça fazla hususun bulunduğu söylenebilir.

Araştırma verilerinden elde edilen dokuzuncu sonuç sosyal bilgiler – yaratıcı drama ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların neredeyse tamamında sosyal bilgiler dersinde kullanılan yaratıcı drama etkinliklerinin pozitif etki gösterdiği. Yaratıcı drama etkinlikleri akademik başarıyı artırmış, derse yönelik tutumu olumlu etkilemiş, bilgilerin kalıcılığını sağlamıştır. Öğrencilerin hayal gücü ve yaratıcılıklarını desteklemiş, sosyalliklerini artırmış, çevresel duyarlılık düzeylerini artırmış, derse olan ilgi ve isteklerini pozitif etkilemiş, iletişim becerilerini geliştirmiştir. Yaratıcı drama etkinlikleri beceri/değer ve kavram öğretimini kolaylaştırmış, öğrenciyi öğrenme ortamında aktif kılmış, empati yeteneklerini geliştirmiş, öğrenilenleri somutlaştırmıştır. Öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini ve yardımseverlik düzeylerini artırmıştır. Bununla birlikte sadece dört çalışmada sınıf hâkimiyetinin zorlaştığı, müfredatın akışının zamanlama bağlamında kaçırıldığı ve çok fazla materyal gerektirdiği sonuçları paylaşılmıştır. Eğitim ortamında kullanılan her yöntem/teknik/materyalin çeşitli avantaj ve dezavantajları mevcuttur. Ancak araştırmalar yaratıcı drama etkinliklerinin sosyal bilgiler dersinde kullanımı için dezavantajlarının oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir (Aykaç ve Adıgüzel, 2011; Güven, 2005; Nayci, 2011; Ulu ve Burgul-Adıgüzel, 2019; Tokmak vd. 2023).

Araştırmanın verilerinden elde edilen son sonuç, araştırmacıların yapmış oldukları araştırmalar sonucunda ailelere yaratıcı drama etkinliklerine zaman ayırmaları, kurumlara drama kitabı hazırlanmaları, drama öğretmeni yetiştirilmeleri, yaratıcı drama atölyeleri oluşturulmaları, araştırmacılara farklı eğitim kademelerinde farklı örneklem grupları ile farklı hususlarda çalışma yapmaları, uygulayıcılara ise farklı beceri/değer/kavram/ öğretimi için yaratıcı dramadan yararlanmaları yönünde önerilerde bulunmalarıdır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler dersinde dersin hedef kazanımlarını etkili bir biçimde gerçekleştirmek, öğrencilerin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve değerleri edinmelerini sağlamak için öğretmenlerce yaratıcı dramanın gücünden mutlak surette faydalanılması önerilmektedir. Ayrıca yaratıcı drama üzerine yapılacak çalışmaların sayısı artırılmalı, doktora düzeyinde çalışmalara ağırlık verilmelidir. Yeni yapılacak olan araştırmalarda daha önce kullanılmayan ve zengin veri sağlayabilecek araştırma yöntemleri ile veri analiz yöntemlerinin kullanılması araştırmacılara önerilmektedir.

Kaynakça

- Ackerman, A. T., Howson, P. H. ve Mulrey, B. C. (2013). Getting the story right: Developing critical analysis. *Social Studies and the Young Learner*, 26(1), 22-28.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Adıgüzel, Ö. (2015). Eğitimde yaratıcı drama. (6. b.s.). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.

- Akhan, N. E. ve Demir, K. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının fakülteye uyum süreçlerinin yaratıcı drama ile desteklenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 266-292.
- Aktepe, V. (2015). Sosyal bilgiler dersinde demokrasi eğitimi. R. Sever (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde* (ss. 377-396). Ankara: Nobel.
- Akhan, N. E. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler lisans programı üzerine düşünceleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 267-289.
- Altınova, H. H. & Adıgüzel, Ö. (2012). Yaratıcı drama yönteminin kadınların özsaygı düzeyine etkililiği. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 145-164.
- Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik: Kuramsal bir inceleme. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Aslan, N. ve Gök, H. (2020). Tarih biliminin diğer disiplinlerle ilişkisinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(Özel Sayı), 25-44.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2015). İçerik analizine giriş. (H. Aydın Çev. Ed.). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri içinde* (ss. 380-417). Konya: Eğitim (Orijinal eserin yayın tarihi 2008).
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Başbuğ, S. ve Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Böke, K. (2014). Örnekleme. K. Böke (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri içinde* (ss.103-149). Alfa.
- Butgel Tunalı, S. , Gözü, Ö. ve Özen, G. (2016). Pazarlama ve reklam araştırmalarında nöropazarlama üzerine yapılmış araştırmaların incelenmesi ve etik boyutunun tartışılması. *Kurgu*, 24(2), 1-8.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çerçi, A. (2019). Çocuk ve mektup. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(1), 15-24.
- Coe, R. J. (2017). Kendi araştırmanı yürütmek. A. Erözkan ve E. Büyüköksüz (Çev. Ed.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri ve Metodolojileri içinde* (s. 65-84). Anı (Orijinal eserin yayın tarihi 2012).
- Creswell, J. W. (2016). Nitel çalışma tasarımı. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.), *Nitel Araştırma Yöntemleri içinde* (s. 42-68). Siyasal (Orijinal eserin yayın tarihi 2013).
- Creswell, J. W.& Plano Clark, V.L. (2015). Karma yöntem araştırmaları (Ed. Yüksek Dede ve Selçuk Beşir Demir) Ankara: Anı Yayıncılık.

- Çetinkaya Aydoğdu, C. ve Kırpık, C. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(2), 285-308.
- Çetinkaya, Ö. ve Adıgüzel, Ö. (2018). Yaratıcı drama ve absürd tiyatro. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 1-17.
- Çifçi, T. (2017). Türkiye’de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin (2006-2017) eğilimleri. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 864-887. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i4.1060
- Demirci, S. & Köseli, M. (2014). İkincil veri ve içerik analizi. K. Böke (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri içinde* (s.320-364). İstanbul: Alfa.
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C. ve Demircioğlu, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik öğretmen nitelikleri hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 577-586.
- Dereli, E. (2018). Yaratıcı drama eğitimi ve yaratıcı drama temelli kişilerarası ilişkiler eğitim programının öğretmen adaylarının iletişim ve sosyal problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 95-119.
- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3), 159-166.
- Dolmaz, M. ve İlhan, G. O. (2020). Trends of graduate theses with the subject of education and training conducted on creativity. *World Journal of Education*, 10(5), 61-79.
- Dolmaz, M. (2021). Eğitimde mizahi bir materyal: Karikatür. (Ed.) Ş. Oruç & G. O. İlhan, içinde *Eğitim ve Mizah* (pp. 331-350), Nobel.
- Dolmaz, M. ve Metin, Ö. (2021). The place of history subjects in the social studies textbooks. *Turkish History Education Journal*, 10(1), 88-114. https://doi.org/10.17497/tuhed.898668
- Erdem Zengin, E. ve Yalçinkaya, E. (2016). Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler programındaki değerlere etkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 6(2), 221-236.
- Ezer, F. ve Ulukaya-Öteleş, Ü. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasına ilişkin görüşleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 709-718.
- Freeman, G. D., Sullivan, K., ve Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *The Journal of Educational Research*, 96(3), 131-138. doi:10.1080/00220670309598801
- Gelişli, Y. (2018). Sosyal bilgiler dersi 6. sınıf öğretim programının milli kimlik değerleri açısından incelenmesi. *Atlas International Referred Journal on Social Sciences*, 4(10), 775-785.
- Göktürk, Ö., Çalışkan, M. ve Öztürk, M. S. (2020). Yaratıcı drama etkinliklerinin İngilizce konuşma becerisinin geliştirilmesine etkisi. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)*, 10(1), 1-17.
- Günden, S. (1995). Sosyal bilgiler öğretimine genel bakış. Meral Çileli (Ed.), *İlköğretim okullarında sosyal bilgiler öğretimi ve sorunları içinde* (s. 22-33). Ankara: Türk Eğitim Derneği.

- Güven, A. (2005). İlköğretim okulları sosyal bilgiler dersindeki tarih konularında yaratıcı drama kullanımı. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 454-461.
- Haven, T. L. ve Van Grootel, L. (2019). Preregistering qualitative research, accountability in research, 26(3), 229-244. DOI:10.1080/08989621.2019.1580147
- Hebebcı, M. T., Çelik, İ., ve Şahin, İ. (2016). Eğitim ortamlarında etkileşimli tahta kullanımı: araştırmalar ve eğilimler. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 55-76.
- Hong, R. ve Hong, Y. (2022). Experience, imagination and integration: Creative drama for values education. *Sustainability*, 14, 11113. <https://doi.org/10.3390/su141811113>
- Johnson, A. P. (1998). How to use creative dramatics in the classroom. *Childhood Education*, 75(1), 2-6. <https://doi.org/10.1080/00094056.1998.10521967>
- Kabapınar, y. (2014). Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaf, Ö. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama ve müze. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 137-146.
- Karadağ, R. (2014). Okuma ilgisi, tutumları ve alışkanlığı konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlerle dayalı analizi: YÖK ve ProQuest veri tabanları örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 1-17
- Karadağ, N. ve Özdemir, S. (2017). Türkiye’de doktora eğitimi sürecine ilişkin öğretim üyelerinin ve doktora öğrencilerinin görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 267-281.
- Karaosmanoğlu, G. ve Adıgüzel, Ö. (2021). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde yaratıcı drama deneyimine öğrenci gözüyle bir bakış. *Journal of Qualitative Research in Education*, 26, 1-22. doi: 10.14689/enad.26.1
- Koç, Z. ve Geçit, Y. (2021). Sosyal bilgiler dersinde uygulanan yaratıcı drama etkinliklerine yönelik öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(31), 174-196.
- Kılıçoğlu, G. (2009). Sosyal bilgilerin tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. (Ed. Mustafa Safran). Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (ss. 3-16.). Ankara: Pegem Akademi.
- McCaslin, N. (2006). Creative drama in the classroom and beyond (8th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- MEB. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/>.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis (2nd Edition). SAGE.
- Naycı, Ö. (2011). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama’nın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi (Şırnak ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Okvuran, A. (1994). Çağdaş insanı yaratmada yaratıcı drama eğitiminin önemi ve empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(1), 185-194.

- Oruç, Ş. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Özbek, H. ve Ertekin Pınar, Ş. (2020). Ebelik mesleğinde doktora eğitiminin önemi. *Türkiye klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 145-149.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: Yaratıcı drama. *Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Öztürk, Ç. ve Korkmaz, Ö. (2019). Teknoloji destekli yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine dönük tutumlarına ve problem çözme becerilerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 1-18.
- Öztürk, T. ve Sarı, D. (2018). Sosyal bilgilerde yaratıcı drama kullanımının öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve öğretimin kalıcılığına etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 586-605.
- Özyürek, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersinin etkililiğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1), 35-51.
- Petrini, G. C., ve Fleming, D. B. (1990). A history of social studies skills. *Theory & Research in Social Education*, 18(3), 233-247. doi:10.1080/00933104.1990.10505616
- Pieczura, M. (2013). Decidedly dramatic! The power of creative drama in social studies. *Social Studies and the Young Learner*, 25(3), 9-12.
- Sarısoy, B. ve Alcı, B. (2021). Hizmet içi eğitimde yaratıcı drama temelli aktif öğrenme uygulaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 205-233. doi: 10.9779/pauefd.732952
- Sarışan-Tungaç, A., Bal-İncebacak, B. ve Yaman, S. (2019). Ortaokullardaki yaratıcı drama etkinliklerinin fen merak duygusuna etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 162-184.
- Steve, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17), 1-6. Available online: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=17>.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Şen, A. (2019). Vatandaşlık eğitiminde değişiklik ve süreklilikler: 2018 sosyal bilgiler öğretim programı nasıl bir vatandaşlık eğitimi öngörüyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 1-28.
- Tokmak, A., Karamık, M. ve İlhan, G. O. (2023). Sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi ile çevresel tutumun geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 18(1), 21-40.
- Tulunay Ateş, Ö. (2017). Türkiye’de değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerindeki etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 41-60.
- Uyungül, Ö. (2016). Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin öğrenme stillerine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi, *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ulu, M. ve Burgul-Adıgüzel, F. (2019). Müzede sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı dramının bir yöntem olarak kullanımına ilişkin uzman görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(2), 263-280.

- Vitulli, P. ve Santoli, S.P. (2013), Visual arts and social studies: Powerful partners in promoting critical thinking skills. *Social Studies Research and Practice*, 8(1), 117-134. <https://doi.org/10.1108/SSRP-01-2013-B0009>
- Yenigül Kozaner, Ç. (2019). Sosyal bilgiler dersinde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öğrenci görüşleri: Bir dünya savaşı atölyesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 1-14, DOI: 10.19160/ijer.600816
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. B.s.). Seçkin.
- Zarrillo, J. J. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminin ve öğreniminin geçmişi, bugünü ve geleceği. B. Tay ve S. B. Demir (Çev. Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: İlkeler ve uygulamalar içinde* (ss.2-20), Ankara: Anı.

What Has Been Done About Creative Drama in the Field of Social Studies? A Content Analysis*

Mustafa DOLMAZ¹

Özge METİN²

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2024.002

Article History

Received 27.10.2023

Revised 30.12.2023

Accepted 22.01.2024

Keywords

Social studies

Creative drama

Graduate these and articles

Article Type

Research paper

Abstract

In the research, the trends of studies conducted between 2002 and 2022 on the relationship between social studies and creative drama were examined. The research was carried out using document analysis, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of open-access articles and theses on the relevant subject in the "YÖK Thesis Database" "H. W. Wilson Database" and "Google Scholar Database". As a result of the research, it was determined that the number of studies in the relevant field was low and even there were no doctoral studies. In addition, qualitative, quantitative and mixed research methods are preferred in similar proportions in research, this wide range of research methods is not seen in the data collection tools, data analysis and sampling sections; similar data collection tools, data analysis methods and sampling methods are used in most of the research, and the subjects of the research are not different. It has been found that creative drama is a very useful instrument for social studies, but it is not used enough. Suggestions were made for researchers who will conduct research in the relevant field to work with different data analysis methods, data collection tools and sample groups, as this will further enrich the data set revealed by the literature.

* The abstract of this study was presented as an abstract paper at the congress 5 th International Conference on Language, Education and Culture held on 28-30 September 2023.

1 PhD., General Directorate of Security, Türkiye. E-mail: iletisim@mustafadolmaz.com, Orcid Id:0000-0002-9420-0331

2 PhD., Giresun University, Türkiye. E-mail: ozge.metin@giresun.edu.tr, Orcid Id:0000-0003-3150-0967

Introduction

Social studies is a lesson that focuses on the relationship between human, society and the environment in the context of past, present and future, allows students to develop their knowledge and experiences regarding this relationship, and prepares an environment that enables individuals to discover themselves, their values and thoughts (Kabapınar, 2014; MoNE, [Ministry of National Education] 2018). For this reason, social studies, which examines all aspects of social life in economic, social, political and cultural contexts, takes almost all of its content from social and humanities disciplines such as anthropology, economics, sociology, geography, history, and integrates them in line with the goal of raising effective and ideal citizens in the social studies curriculum (Zarrillo, 2016; Ackerman et al. 2013; Dolmaz and Metin, 2021).

Social studies aims to provide individuals with the necessary knowledge, attitudes, skills and values in order to ensure a balance between the expectations of society from individuals and the needs, rights and duties of individuals (Oruç and Ulusoy, 2008; Petrini and Fleming, 1990). Students adapt to the society in which they live through the social studies course and put the knowledge, skills and values they acquire into practice. They adopt democracy as a culture, develop extremely important skills such as critical thinking, creative thinking, decision-making, social participation, know their rights and duties (Aktepe, 2015; Vitulli & Santoli, 2013), inherit the national heritage left to them by their ancestors (Deveci, 2005), gain a sense of national identity, learn the ancient traditions and customs of their people (Gelişli, 2018), comprehend the importance of unity and solidarity, learn to live together as individuals who contribute to social and collective memory, and learn to respect differences (Şen, 2019). They socialize and make significant progress in becoming an individual with a personality (Demircioğlu et al., 2011).

Finally, social studies, which was updated in 2018 and prepared as a contemporary curriculum, is a life-oriented course (Deveci, 2005). It is possible to say that social studies offer students a rehearsal of daily life since the content of the course consists of issues related to family, school, society, region, country and the world from near to far and examines the relations of human beings around them (Günden, 1995; Barth and Demirtaş, 1997 Cited in Akhan, 2015). Students encounter social problems such as war, earthquake, poverty, foreign relations, unemployment, migration, air and water pollution, problems with institutions in social life, labor and consumer problems in the social studies course and it is possible for students to learn to think-hypothesize and solve these problems in the social studies course (Kılıçoğlu, 2009; Günden, 1995). For this reason, social studies cannot be a lesson in which events are memorized; it should be activity-based. Considering the fact that learning is effective and lasting with first-hand experiences, it cannot be ignored that students need to act, sing, dance, build things, and do hands-on activities such as field trips. In other words, children should do the same things that geographers, historians, anthropologists, politicians and economists do. For this, a number of methods and materials should be used in the social studies course (Zarrillo, 2016).

Undoubtedly, creative drama is one of the methods that makes the student active in the learning environment and helps to realize easy and permanent learning (Başbuğ and Adıgüzel, 2019). Adıgüzel (2006) defines creative drama in the most general sense as “the dramatization of dramatic moments in life situations in group interactions accompanied by a leader or expert”. Techniques such as improvisation and role-playing are utilized during dramatization, and this method activates

and develops the child's affective experience, imaginative thinking skills and imagination power, and emphasizes experience-based learning by making the child a part of the learning process. In other words, just as the new social studies curriculum aims, creative drama seeks to realize active learning instead of rote memorization. In cases where students participate sincerely in creative drama, it is possible to see characteristics that have not been discovered or revealed until that day. In addition, creative drama also provides the child with the correct and healthy discharge of emotions such as anger, jealousy and anxiety under control and in appropriate environments (Adıgüzel, 2006; McCaslin, 2006; Öztürk, 2001). Presentation of themes reflecting social problems with improvisation technique in creative drama enables students to perceive the relationships and functioning in society more easily (Dereli, 2018). With this mission, creative drama is a perfect tool to achieve the goals of social studies course.

Creative drama has a great mission in terms of the goal of "realizing the student's physical emotional characteristics, interests, desires and abilities" (MoNE, 2018), which is among the special aims of social studies. Altınova and Adıgüzel (2012) stated that creative drama is one of the ways of recognizing and expressing oneself and finding similarities/differences with others.

Events, memories and situations that can only be experienced once in a person's life and cannot be repeated can be recreated with the help of creative drama workshops by utilizing certain warm-up, concentration and relaxation techniques. Thus, just like all educational programs, achieving the mission of social studies not only targets students' cognitive development but also fulfills the mission of fostering their affective and behavioral advancements. During the creative drama process, the student experiences the joy of working within a group, being an individual within that group, portraying others, and experiencing an imaginary process by shifting between fiction and reality, pretending and role-playing. Creative drama removes students and teachers from the boring environment of education and provides opportunities to create a creative teaching environment, which is a product of the contemporary education system, to add excitement to the educational process and to express oneself freely in a free educational environment (Pieczena, 2013; Freeman et al. 2003; Okvuran, 1994; Tulunay Ateş, 2017). As a constituent of the educational curriculum, the social studies course, in line with fostering the student's imaginative capabilities and stimulating creativity, aims to contribute to societal and commercial activities by nurturing individuals who possess unique knowledge and skills (MoNE, 2018).

However, the biggest common point between social studies and creative drama is that they both focus entirely on people, society and life. Social studies guide students in inheriting, preserving, and transmitting cultural heritage to new generations, raising awareness of human-environment interaction, perceiving similarities and differences between people, events, phenomena, and objects, recognizing the characteristics of their environment and the world, understanding change and continuity, and fostering sensitivity towards issues concerning their country and the world. On the other hand, creative drama vividly portrays all these events and situations in an engaging manner, harnessing the power of drama to create a visual and auditory composition that appeals to multiple senses, almost painting a fluid whole (Başbuğ and Adıgüzel, 2019; Dolmaz and Metin, 2021; MEB, 2018). For this reason, it is essential to utilize the power of creative drama in the social studies course.

When the literature on creative drama was examined, it was found that creative drama method was used in the teaching of various subjects or many skills and values in different disciplines (science, information technologies, English, Turkish, special education, etc.) on the basis of the application of some strategies and methods and that there are many studies on creative drama (Karaosmanoğlu and Adıgüzel, 2021; Aslan and Gök, 2020; Göktürk et al. 2020; Sarışan-Tungaç et al. 2019). In the field of social studies, some studies on creative drama have been conducted by various researchers on similar issues (Aykaç and Adıgüzel, 2011; Akhan and Demir, 2020; Başbuğ and Adıgüzel, 2019; Çetinkaya Aydoğdu and Kırpık, 2021; Erdem Zengin and Yalçınkaya, 2016; Ezer and Ulukaya-Öteleş, 2020; Güven, 2005; Kaf, 2017; Koç and Geçit, 2021; Kozaner, 2019; Nayci, 2011; Öztürk and Korkmaz, 2019; Öztürk and Sarı, 2018; Tokmak et al., 2023; Ulu and Burgul-Adıgüzel, 2019; Uygungül, 2016; Yenigül Özyürek, 2020).

In this study, it is aimed to examine the trends of studies on the relationship between social studies and creative drama. It should not be forgotten that examining the tendencies of the studies conducted on certain subjects is worthwhile since it will help to determine the tendency of the field experts and the issues that have not been studied, will enable the results of the studies to be evaluated from a general perspective, will enable the deficiencies, if any, to be seen, and will guide the new studies to be conducted. Within this purpose, answers will be sought to the following questions.

The research on the relationship between social studies and creative drama between 2002 and 2022;

1. How is the distribution according to study years and types?
2. How is the distribution of researchers according to their institutions?
3. How is the distribution according to the research methods used in the studies?
4. How is the distribution according to sampling methods?
5. How is the distribution according to the study group/sample in which the studies were conducted?
6. How is the distribution according to the analysis methods used in the studies?
7. Which data collection tool was used in the studies and how much?
8. Which topics were addressed in the studies in the context of their relationship with creative drama?
9. What are the results obtained from the studies?
10. What kind of suggestions did the researchers make as a result of the studies?

Method

Research Model

Qualitative research design was employed in the realization of the research. Qualitative research is a method that allows in-depth examination and description of any event, phenomenon or situation from a holistic perspective (Baltacı, 2019). In qualitative research, data are collected by interviewing the data source, observing the data source or analyzing various documents. In this study, document analysis technique was used to collect data. Document analysis involves the collection, examination, and interrogation of written, printed, or electronic sources (documents, books, theses, reports, visuals, institutional archives, video recordings, etc.) to obtain the necessary data required within the scope

of the research (Haven and Van Grootel, 2019; Bowen, 2009; Sak et al. 2021; Karadağ, 2014). In this study, theses in the electronic database of YÖK (Council of Higher Education) and articles in the databases of “Google Scholar” and “H. W. Wilson” were obtained as pdf (portable document format) documents, examined by document review method, and the findings were analyzed through MAXQDA qualitative data analysis program. Since the study was conducted through documents, it does not require ethics committee approval.

Study Group

The study’s research sample consists of publicly accessible master’s and doctoral theses found in the Higher Education Council (YÖK) thesis search section conducted between 2002 and 2022, focusing on the relationship between social studies and creative drama, along with scholarly articles available in ‘Google Scholar’ and the ‘H. W. Wilson’ index. While searching the YÖK thesis database, the studies in the database were filtered with the terms “social studies” and “creative drama”, and then the studies conducted between “2002” and “2022” were filtered. While determining the study group of the research, criterion sampling method was used due to the nature of the research. *“In criterion sampling, it is essential that the observation units of a study consist of people, events, objects or situations with certain qualities”* (Büyüköztürk et al., 2011). In this research, the inclusion of the terms ‘social studies’ and ‘creative drama’ within the studies and being conducted within specific date ranges are considered as criteria/standards. The 23 master’s theses and 21 articles that meet this criterion constitute the study group of this research.

Data Collection Tool

Creswell (2016) states that researchers can only say that there is a problem, issue or a gap that needs to be studied after conducting a literature review on a topic. Therefore, firstly, the relevant literature was reviewed and it was determined that there was a gap in the field literature. In order to reveal this gap by examining works on the relationship between creative drama and social studies, a data collection tool that aligned with the problems of the research was sought. However, since a data collection tool that meets these criteria could not be identified, the researchers prepared the Work Review Form (WAF)

Work Review Form (WAF)

The work analysis form developed by the researchers was prepared to allow the examination of postgraduate theses (master’s - doctoral) and article studies according to eleven criteria. The form, in its final state, allowed for the analysis of studies conducted in the relevant field in terms of year, type of work, researcher institutions, research methods, sampling methods and sample/study groups, data analysis methods, data collection tools, the context in which creative drama was studied, its results, and recommendations.

The prepared form was first presented to two field experts other than the researchers for language and field validity, and based on their feedback and suggestions, the final version of the form was refined. Subsequently, a pilot application was conducted on ten works using the work review form. It was observed that the form served its purpose, and the data collection stage was initiated.

Data Collection

To collect research data, theses containing the terms ‘creative drama’ and ‘social studies’ in the YÖK thesis database, as well as articles from ‘Google Scholar’ and ‘H. W. Wilson’ databases, were initially

screened. Works conducted between 2002 and 2022 were filtered and transferred into a computerized environment.

At this stage, it was identified that some thesis works were later transformed into articles and published. In order to avoid duplicate data, the articles extracted from the theses prepared by the researchers were excluded from the scope and only the theses were included in the study group. Then, the data that could answer the research questions were filtered from the entire content by using WAF and collected in the MAXQDA qualitative data analysis program to provide an overview of the data.

Data Analysis

Content analysis method was used to analyze the research data. The data obtained in the content analysis method are coded under certain themes using a qualitative data analysis program. Codes are units that offer the opportunity to syntactically identify words or groups of words that have similar meanings (Steve, 2001). The main purpose of content analysis is to reach concepts and relationships that can explain the collected data. For this purpose, the data collected are first conceptualized, then the data are organized according to the concepts, and in the last step, the process of determining the codes and themes that explain the data organized around these concepts is carried out (Yıldırım and Şimşek, 2006; Berg and Lune, 2015).

In studies conducted using qualitative data collection methods, the reliability of the data collected with data collection tools and examined through content analysis refers to the elimination of errors in measurement, ensuring that it consistently measures what is intended, which means that individuals using the same measuring tool reach the same results (Demirci and Köseli, 2014). In this research, the reliability of the conducted content analysis was assessed using the reliability formula developed by Miles and Huberman (Miles and Huberman, 1994) ($\text{Reliability} = \frac{\text{Agreement}}{\text{Agreement} + \text{Disagreement}}$). According to the calculation performed using the formula, it was observed that there was a 90% agreement (reliability) among the coders.

In order to ensure the validity of the research, various researchers have stated that some criteria should be taken into consideration. First of all, the opinions of field experts were taken into consideration at all stages of the research, data were quoted directly without any changes in line with the credibility criterion, consistency with the literature was ensured while developing the data collection tool, and all stages of the research were specified in detail to ensure the external validity of the research. Additionally, in line with the criterion of confirmability, data were gathered around explanatory themes and codes to ensure objectivity. In terms of the criterion of transferability, all studies conducted in the literature between 2002 and 2022 have been included within the scope of this research. These issues are considered sufficient for the validity of the research (Arastaman et al., 2018; Demirci and Köseli, 2014, Coe, 2017, Büyüköztürk et al. 2011).

Research and Publication Ethics

This research was conducted in accordance with all the rules specified in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive”. None of the actions specified in the second part of the directive titled “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics” have occurred. The study does not require ethics committee permission because it does not involve any experimental procedures on humans or animals.

Findings

Findings Regarding the Years and Types of Studies

As a result of examining the type of studies on the relationship between social studies and creative drama and their distribution according to years, eighteen codes (2004, 2005...2022) were produced under the theme of years, and three codes (Doctoral Thesis, Master's Thesis and Article) were produced under the theme of studies. These codes are presented in Figure 1 with a holistic approach. When Graph 1, which includes information on the distribution of studies on the relationship between social studies and creative drama by type and year, is examined, two important issues draw attention. The first issue is that no doctoral thesis on the relationship between creative drama and social studies was conducted between 2004 and 2022. The second issue is the lack of articles and thesis studies on the relationship between creative drama and social studies in 2007, 2010, 2012, 2013.

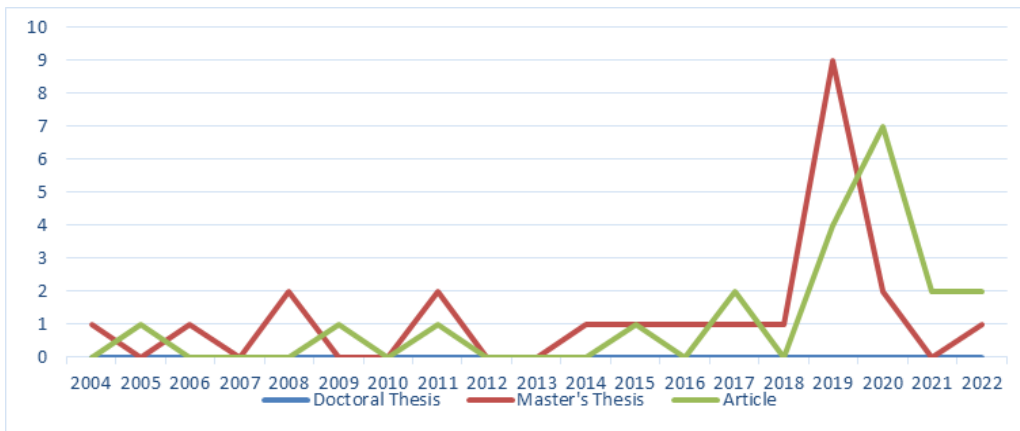

Figure 1. Distribution of Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama According to Types and Years

When the years of study are examined, it is seen that one master's thesis was conducted on the relationship between social studies and creative drama in 2004, 2006, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 and 2022; two master's theses in 2008, 2011 and 2020; and nine master's theses in 2019. When looking at the article studies, it was determined that one study was conducted in 2005, 2009, 2011, 2015; two studies in 2021 and 2017; four studies in 2019; and seven studies in 2020.

Findings Regarding the Institutions of the Researchers

The data on the distribution of the authors of the studies on the relationship between social studies and creative drama according to their institutions were analyzed, and twenty-nine codes were generated under the theme of institution. While preparing Graph 2, the person who prepared the thesis studies was taken as the author, the name of the institution was evaluated once if the authors of the articles were from the same university, and both institutions were evaluated once if the authors of the articles were from different institutions. Figure 2 prepared in this context is presented below.

Figure 2 shows that the studies in which the relationship between social studies and creative drama was addressed as a subject were conducted in twenty-nine different institutions. It is seen that the institution with the highest number of studies is Ankara University with five studies (three

theses and two articles). Subsequently, it is observed that there were four studies (three theses and one article) at Niğde Ömer Halisdemir University, three studies (three theses) at Gazi University, three studies (one thesis and two articles) at Çukurova University, three studies (one thesis and two articles) at Rize Recep Tayyip Erdoğan University, two article studies at Akdeniz University, two thesis studies at Dokuz Eylül University, two thesis studies at Bartın University, and one thesis and one article study each at Trabzon and Muş Alparslan University. In nineteen universities including Ordu University, İstanbul Aydın University, Erciyes University, Aksaray University, Erzincan University, Kafkas University, Mehmet Akif Ersoy University, Amasya University, Atatürk University, Fırat University, Lefke Avrupa University, Çanakkale Onsekiz Mart University, Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Bursa Uludağ University, Artvin Çoruh University, Kütahya Dumlupınar University, Marmara University, it can be said that one thesis study was conducted in nineteen universities, while one article study was conducted in Anadolu University. Figure 2 shows that one author, whose institutional affiliation is with the Ministry of National Education, conducted an article.

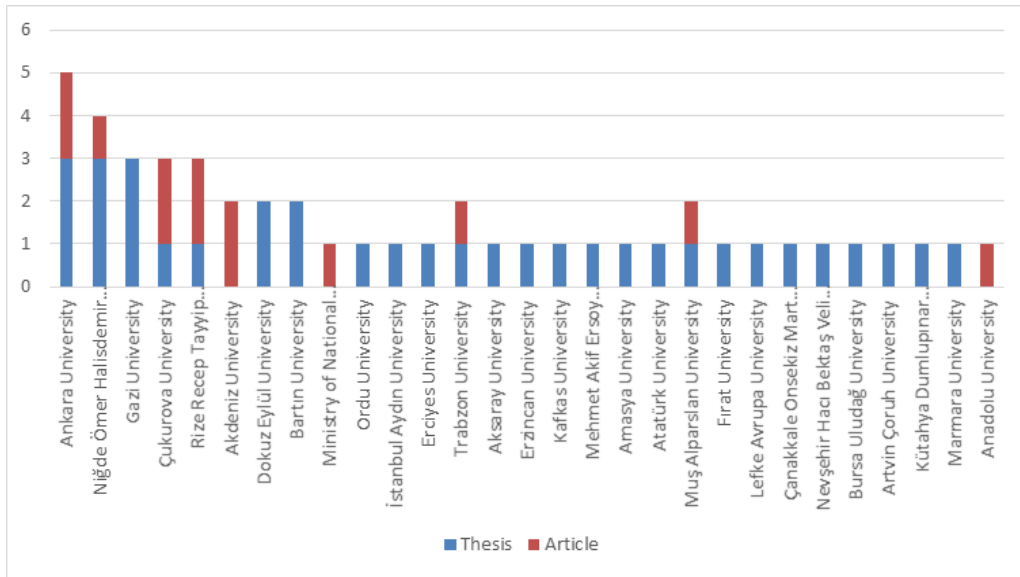

Figure 2. Distribution of Researchers' Institutions in Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

Findings Regarding the Research Methods Used in the Studies

The data on the distribution of the methods used in thesis and article studies on the relationship between social studies and creative drama were analyzed and codes were produced under the theme of design as quantitative, qualitative and mixed. From these codes, seven sub-codes were generated under the qualitative code, four under the quantitative code and three under the mixed code. Table 1 prepared in this context is presented below.

Table 1. Research Methods Used in Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

Theme	Codes	Sub-codes	<i>f</i>	%
Research Method	Qualitative	Case Study	4	25
		Action Research	4	25
		Interview	2	12,5
		Document Analysis	2	12,5
		Review	2	12,5
		Action Research + Interview	1	6,25
		Screening Model	1	6,25
		Total	16	100
	Quantitative	Experimental	8	66,6
		Quasi-Experimental	3	16,6
		Meta-Analysis	1	8,3
		Scanning	1	8,3
		Total	13	100
	Mixed	Explanatory sequential	4	26,6
		Convergent parallel	1	6,6
Not Provided/Undetectable		10	66,6	
Total		15	100	
Grand Total			44	100

When Table 1 is examined, it is understood that a total of forty-four studies have been conducted in this field of study, sixteen of these studies were qualitative, thirteen were quantitative and fifteen were mixed method studies. Considering the research methods used in the studies conducted in qualitative design, it was determined that case study and action research methods were preferred the most (4). Following this, it is seen that interview and document review methods were employed twice each, and in one study, action research and interview methods were used together. In the quantitative studies, it was found that eight studies were conducted with the experimental method, three studies were conducted with the quasi-experimental design, one study was conducted with the survey method, and one study was conducted with the meta-analysis method. Four of the studies conducted using a mixed-method design involving both qualitative and quantitative patterns were performed in an explanatory sequential design, while one was carried out in a convergent parallel design. The number of studies that did not specify which mixed method they used is ten. The methods used in these studies were specified as quantitative and qualitative, but the purpose and the design used were not specified.

Findings on Sampling Methods Used in Research

The findings on the sampling methods used in the studies on the relationship between social studies and creative drama were analyzed, and four different codes were produced under the sampling method theme. These codes are random, non-random, random and non-random and other. There are a total of five sub-codes under these codes. Information on these codes is presented in Table 2.

Table 2. Sampling Methods Used in Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

Codes	Sub-codes	f	%
Random	Simple Random	14	31,8
	Easily Accessible Sample	5	11,36
Non-random	Purposive (Criterion Sample)	13	29,6
Random and Non-random	Easily Accessible Sample and Criterion Sample	1	2,27
Other	Not Provided/Non-Sampling by Nature	11	25
Total		44	100

According to Table 2, the sample in fourteen studies was determined by random sampling method. In the random method, simple random sampling method was used. In eighteen studies, the non-random sampling method was employed. It is seen that convenient/easily accessible sampling method was used in five of the studies whose sample was determined by this method, and criterion sampling method was used in thirteen of them. In one study, both random and non-random sampling methods were used together. The noteworthy finding is that there is no information on sampling methods in eleven studies. Since three of the studies in which the sampling method was not given were review studies, it can be said that the nature of the research does not include sampling.

Findings Regarding the Analysis Methods Used in the Studies

The findings regarding the analysis methods used in the studies on the relationship between social studies and creative drama were examined and two codes were produced under the theme of analysis method, qualitative analysis methods and quantitative analysis methods. There are three sub-codes under the qualitative analysis methods code and ten sub-codes under the quantitative analysis methods code. Table 3 prepared in this context is presented below.

Table 3. Distribution of the Analysis Methods of the Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

Codes	Sub-codes	<i>f</i>	%
Quantitative Analysis Methods	Two-Way Analysis of Variance	1	1,35
	T-Testi	26	35,13
	Ancova	2	2,70
	Mann Whitney U	3	4,05
	Kruskall Wallis	1	1,35
	Wilcoxon Signed Test	3	4,05
	Descriptive Statistics	6	8,10
	Meta-Analysis	1	1,35
	One-Way Variance	2	2,70
	Pearson Correlation	1	1,35
Qualitative Analysis Methods	Descriptive Analysis	15	20,27
	Document Analysis	1	1,35
	Content Analysis	13	17,56
Total		74	100

When Table 3 is examined, it is seen that descriptive analysis (15), content analysis (13) and document analysis (1) methods were used as data analysis methods in qualitative studies and qualitative sections of mixed design studies according to the analysis methods used in the studies on the relationship between social studies and creative drama. It is seen that 10 different data analysis methods are employed in quantitative research and in the quantitative sections of mixed-method studies. The most commonly used of these methods is the T-test. The T-test was used twenty-six times in total. Descriptive statistics (frequency and percentage, etc.) were the most commonly used analysis method after the t-test in six studies. Among the other tests, Mann Whitney U and Wilcoxon Signed Test were used three times each, and Ancova and One-Way Analysis of Variance were used two times each as data analysis methods. The least used methods were Meta-Analysis, Pearson Correlation Analysis, Two-Way Analysis of Variance, Kruskall Wallis Test and Document Analysis, which were used once each.

Findings Regarding the Types of Data Collection Tools Used in the Studies

Information about the data collection tools used in the studies on the relationship between social studies and creative drama is given in Table 4. As a result of the analysis of the studies in the context of data collection tools, it is seen that five codes were created under the theme of “data collection tools” (test, scale, form, diary and other tools) and a total of twenty-eight sub-codes were found under these codes. The current situation is presented in Table 4.

Table 4. Distribution of Data Collection Tools of Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

	Codes	Data Collection Tools (Sub-Codes)	<i>f</i>	%
Data Collection Tools	Form	Information Form	1	2,85
		Evaluation Form	6	17,14
		Interview Form	22	62,85
		Observation Form	3	8,57
		Coding Form	1	2,85
		Metaphor Form	1	2,85
		Researcher Notes	1	2,85
		Total	35	100
	Test	Achievement Test	17	77,27
		Drawing Test	1	4,54
		Retention Test	1	4,54
		Word Association	1	4,54
		Attitude Test	1	4,54
		Perception Test	1	4,54
		Total	22	100
	Scale	Value Scale	2	8,69
		Sensitivity Scale	2	8,69
		Tendency Scale	1	4,34
		Learning Style Scale	1	4,34
		Problem Solving Scale	1	4,34
		Attitude Scale	14	60,86
		Competence Scale	2	8,69
	Total	23	100	
Diary	Student Diary	7	87,5	
	Teacher Diary	1	12,5	
	Total	8	100	
Other Tools	Draw and Tell Application Sheet	1	16,6	
	Video Recording	1	16,6	
	Letter	1	16,6	
	Workshops	1	16,6	
	Inventory	1	16,6	
	Unknown	1	16,6	
	Total	6	100	
Grand Total			94	100

In the light of the information given in Table 4, it is seen that the most frequently used tool type is form (35). When the types of forms used are analyzed, it is seen that information form (1), evaluation form (6), interview form (22), observation form (3), coding form (1), researcher notes (1)

and metaphor form (1) were used in the studies. It can be said that the most used form among the form types is the interview form.

Twenty-two times in the studies, tests were used as data collection tools. When the types of tests used are analyzed, it is seen that Achievement Test (17), Drawing Test (1), Retention Test (1), Word Association Test (1), Perception Test (1) and Attitude Test (1) were used in the studies. The most used test in the studies is the achievement test. The other tests were used only once.

Twenty-three times scales were used as data collection tools in the studies. The most commonly used scale type among the scales is the attitude scale (14). Other types of scales used for data collection in the studies are competence scale (2), value scale (2), sensitivity scale (2), tendency scale (1), learning style scale (1) and problem solving scale (1). Diaries were used as data collection tools eight times in the studies. Seven of the diaries used as data collection tools were student diaries and one was a teacher diary. When the other data collection tools are examined, it is seen that draw-and-tell application paper, a video recording, a letter, workshop documents and an inventory were used once. In one study, it was not known which data collection tool was used.

Findings Regarding the Sample/Study Group of the Studies

As a result of examining the studies prepared on the relationship between social studies and creative drama, a total of seven codes were produced around the theme of the study group and the information about the codes is given in Graph 3. These codes are primary school, secondary school, undergraduate, primary school + secondary school, museum expert, document and not given.

Figure 3. Sample Groups of Studies on Social Studies-Creative Drama

Figure 3 shows that the sample group in which the highest number of studies were conducted was at the secondary school level (16), eleven studies were conducted at the primary school level and eleven studies were conducted at the undergraduate level. Museum experts constituted the sample group of the study once and documents constituted the sample group of the study twice. Since two studies were conducted as review studies, they did not include a sample group and were coded as not given. There is only one study conducted simultaneously at different levels with a holistic approach. In this study, both primary and secondary school students formed the sample group together.

Findings Related to the Topics Forming the Research Problem of the Studies

A total of twenty-seven codes were generated as a result of examining the subject distribution of the studies prepared on the relationship between social studies and creative drama, and the information about the codes is presented in Table 5.

Table 5. Distribution of the Subjects of the Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

Theme	Codes	f	%
Subjects	Impact on Academic Success	14	22,58
	Effect on Attitude Towards the Course	10	16,12
	Creative Drama in the Context of Opinions/Attitudes of Students/Teachers/Preservice Teachers and Museum Experts	10	16,12
	Creative Drama in the Context of Opinions/Attitudes of Students/Teachers/Preservice Teachers and Museum Experts	3	4,83
	Students' Attitudes Towards Creative Drama	2	3,22
	Effect on Democratic Attitude	1	1,61
	Creative Drama as a Method	2	3,22
	Effect on Critical Thinking Skills	2	3,22
	Impact on Environmental Sensitivity	2	3,22
	Impact on Imagination	1	1,61
	Examples of Use of Creative Drama in Social Studies Lessons	1	1,61
	Impact on Communication Skills	1	1,61
	Effect on Concept Teaching	1	1,61
	Impact on the Realization of Outcomes	1	1,61
	The Effect on Historical Empathy Skills	1	1,61
	The Effect on Students' Tendencies Towards Respect Value	1	1,61
	Effect on the Acquisition of the Value of Fairness	1	1,61
	The Effect on Students' Tolerance Levels	1	1,61
	Effect on Students' Achievement Levels	1	1,61
	Contribution to Cognitive/Affective/Developmental Development of the Student	1	1,61
	The Effect on Preservice Teachers' Adaptation to the Faculty	1	1,61
	Effect on Problem Solving Skills	1	1,61
	Use in Teaching History Subjects	1	1,61
	The Effect of Pre-service Teachers' Attitudes Towards Mathematics	1	1,61
	Effectiveness as a Method	1	1,61
	Students' Cognitive Structures of Creative Drama	1	1,61
	Total		62

When Table 5 is examined, it is seen that research on creative drama is concentrated in parallel with a total of twenty-seven subjects. It is seen that the effect of creative drama on academic achievement in social studies course (14) has been studied the most among the subjects mentioned in the table. These studies generally measured student achievement in a unit or learning area. One of the most studied issues was the opinions/attitudes of students/teachers/pre-service teachers and museum experts towards creative drama (10) and the effect of creative drama on students' attitudes towards social studies course (10). The effect of creative drama on students' environmental sensitivity and critical thinking skills was studied three times, its effect on students' democratic attitudes, its effect on imagination, its effect on communication skills, its effect on concept learning, its effect on achievement levels, its effect on historical empathy skills, its effect on levels of respect, fairness and tolerance values, its effect on achievement levels, its effect on cognitive/affective/developmental development, its effect on problem solving skills and its effect on attitudes towards mathematics course were studied once.

It is seen that one study was conducted on students' views on the use of creative drama as a method in social studies course and its effectiveness as a method, sample applications for the use of creative drama in social studies course, students' cognitive structures towards creative drama, the use of creative drama in teaching history subjects and the effect of creative drama on the adaptation of prospective teachers to their faculties.

Findings Related to the Results of the Research

The results of the studies on the relationship between social studies and creative drama were analyzed with sub-codes under three main codes as positive results (28), negative results (4) and neutral results (4) and are presented below in Table 6.

Table 6. Distribution of the Results of Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

		Theme	Sub-Codes	f	%	
Results	Positive Impact		Increases Students' Academic Success in the Course.	14	12,72	
			Makes Students Active in the Learning Process.	12	10,90	
			Improved Communication Skills of Students.	1	,90	
			Provides a Fun Learning Environment.	9	8,18	
			It Positively Affects Students' Attitudes Towards The Course.	8	7,27	
			It Enables Students to Realize/Develop Their Skills and Abilities.	8	7,27	
			Increases Students' Interest/Motivation.	8	7,27	
			Enables Students to Acquire Certain Values.	6	5,45	
			It Has an Effect on The Permanence of What is Learned.	2	1,81	
			Provides Students With a Democratic Attitude.	2	1,81	
			It Positively Affects Students' Cognitive/Affective and Cognitive Development.	2	1,81	
			Improves Students' Critical Thinking Skills.	3	2,72	
			Facilitates Concept Teaching.	2	1,81	
			Supports the Development of Imagination.	2	1,81	
			Supports Creativity.	2	1,81	
			Provides Socialization.	3	2,72	
			Provides Culture Transfer.	2	1,81	
			It Positively Affects Students' Attitudes Towards Creative Drama.	2	1,81	
			It Allows Different Methods to be Used Together.	1	,90	
			Increases Environmental Sensitivity of Students.	2	1,81	
		Increased The Competence of Pre-service Teachers in The Application of Creative Drama.	1	,90		
		It Enabled Prospective Teachers to Develop Positive Attitudes Towards Creative Drama.	1	,90		
		It Has Ensured the Attainment of the Objectives Outlined in The Social Studies Curriculum.	1	,90		
		It Improved Students' Historical Empathy Skills.	1	,90		
		It Improved Students' Attitudes Towards Benevolence.	1	,90		
		It Facilitated The Adaptation of Prospective Teachers to The Environment.	1	,90		
		Concretized What Was Learned.	1	,90		
		Increased Self-confidence.	1	,90		
		Increased Interest in History.	1	,90		
		Neutral Impact		There was no Significant Effect on Students' Academic Achievement.	1	,90
				There was no Significant Effect on The Retention of Knowledge.	1	,90
				There was no Significant Difference on Students' Attitudes Towards The Course.	2	1,81
				There was no Significant Difference on Students' Problem Solving Skills.	1	,90
	Negative Impact		It Negatively Affected Students' Attitudes Towards The Lesson.	1	,90	
			It Made Classroom Management Difficult.	1	,90	
			It Disrupted The Normal Flow of The Curriculum.	1	,90	
			The Opinion That It Requires too Much Material That Is Not Easy to Access Has Emerged.	1	,90	
Grand Total				110	100	

When Table 6 is examined, it is seen that the studies on the relationship between social studies and creative drama have a predominantly positive effect (101). Within the scope of the study, there were five studies that stated that creative drama had a neutral effect, while four studies concluded that it had a negative effect.

Within the scope of positive effects, the most frequently identified positive results are increasing students' success in the course (14), making students active in the course (12), making the learning environment fun (9), developing positive attitudes towards the course (8), enabling students to realize their skills and abilities (8), increasing interest-motivation (8) and gaining certain values (6). In addition to these, two positive results were recorded as retention of what was learned, developing democratic attitudes, providing cognitive-affective-motor development, developing critical thinking skills, teaching concepts, supporting creativity and imagination, socialization and culture transfer, developing positive attitudes towards creative drama, and the opportunity to use different methods. Positive results such as developing environmental sensitivity, increasing the competence of prospective teachers and developing positive attitudes, ensuring the acquisition of achievements in the curriculum, providing historical empathy-helpfulness-adaptation-self-confidence, concretizing what is learned and increasing interest in history have also been obtained as a result of the aforementioned studies.

In the studies in which creative drama was found to have a neutral effect, it was concluded that creative drama had no significant effect on academic achievement, retention, attitude and problem solving skills. In the studies where creative drama had a negative effect, negative results were obtained once each in terms of attitude, classroom dominance, disruption of the curriculum and difficulty in obtaining materials.

Findings Related to Research Recommendations

When the recommendations of the studies on the relationship between social studies and creative drama are examined, it is seen that there are four main codes under the theme of recommendations as recommendations to practitioners (14), recommendations to researchers (9), recommendations to institutions (8) and recommendations to families (2), and thirty-three sub-codes under the main codes. Information on the codes and sub-codes are presented below in Table 7.

Table 7. Distribution of the Recommendations of the Studies on the Relationship between Social Studies and Creative Drama

	Codes	Sub-codes	f	%
Recommendations for the Practitioner		Creative drama activities should be utilized more frequently in lessons.	7	6,42
		The application process, results and materials should be collected in a common information pool.	1	,91
		Creative drama should be included in annual and daily plans.	1	,91
		During evaluation, the process should be evaluated, not the result.	1	,91
		Integrated activities should be prepared with non-governmental organizations.	2	1,83
		It should be used together with active learning activities.	1	,91
		The appropriate place should be chosen for the subject (historical area, zoo, institutions and organizations, etc.).	3	2,75
		It should be used for value education.	1	,91
		It should be used in concept teaching.	1	,91
		It should be used to detect misconceptions.	1	,91
		It should be applied at all levels of education.	1	,91
		Creative drama should be utilized to support creativity.	1	,91
		Creative drama materials should be prepared together with the student.	1	,91
	Drama trainers should be consulted during the application process.	1	,91	
Recommendations for Researchers		Studies should be conducted with different sample groups	5	4,58
		Research should be conducted on new, current and different topics.	6	5,50
		Different data collection tools should be used in research.	2	1,83
		Research should be designed for the long term.	6	5,50
		It should be carried out at different teaching levels.	8	7,33
		The effect on various issues in different disciplines (success, attitude, etc.) should be investigated.	10	9,17
		Research should be carried out with quantitative method.	2	1,83
		Mixed method should be used in creative drama studies.	1	,91
		Studies on creative drama should be designed interdisciplinary.	1	,91
Recommendations to Various Institutions (Mone, Yök, University, etc.)		Creative drama classes/workshops should be established (YÖK-MoNE).	11	10,09
		Creative drama activities should be encouraged (MoNE).	1	
		In-Service training on creative drama should be provided (MoNE).	13	11,92
		Creative drama application activities should be included in textbooks and curriculum program (MoNE).	5	4,58
		Separate museum activity books should be prepared for different levels of education (MoNE).	3	2,75
		Creative drama should be taught as a course in undergraduate education (YÖK).	8	7,33
		Drama teachers should be trained (YÖK).	1	,91
	It should be utilized to facilitate students' orientation to universities (YÖK).	1	,91	
Advice for Families		Time should be allocated for creative drama activities in family activities.	1	,91
		In order for students to develop their creative drama skills, they should be supported to develop the habit of going to cinema-theater, etc.	1	,91
Genel Toplam			109	100

When the information given in Table 7 is examined, it is seen that in the studies on the relationship between social studies and creative drama, twenty-three suggestions were presented under the main code of suggestions to practitioners, forty-one under the main code of suggestions to researchers, forty-three under the main code of suggestions to various institutions and two under the main code of suggestions to families. Based on these results, it is possible to say that the most suggestions were made to various institutions (43) and researchers (41).

When the suggestions made are examined one by one according to the main codes, it is seen that the most common suggestions made to the practitioners within the scope of suggestions are to use creative drama more frequently in the lessons (7), to choose a suitable place for the subject (3) and to cooperate with non-governmental organizations (2). In addition to these, in the mentioned category, collecting the process, results and materials in a common information pool, including creative drama in the annual and daily plan, making process evaluation, using active learning activities, using it in value education, concept teaching and determining misconceptions, using it at all levels of education, using it to support creativity, preparing materials with students and getting help from drama instructors are the suggestions expressed once.

Within the scope of the suggestions to the researchers, the suggestions of investigating the effect of various issues in different disciplines (10), implementing it in different teaching levels (8), long-term planning (6), planning on current issues (4) and working with different sample groups (5) come to the fore. In addition, two suggestions were made for conducting studies with different data collection tools and quantitative methods, and one suggestion each for mixed and interdisciplinary applications.

Within the scope of suggestions to various institutions, the most common suggestions were to provide in-service training (13), to create creative drama classes/workshops (11), to teach it as a course in undergraduate education (8), to include application activities in curricula and textbooks (5) and to prepare museum activity books according to educational levels (3). Within the same category, suggestions for encouraging creative drama activities, training drama teachers, and utilizing creative drama in orientation were also developed for the institutions.

Within the scope of suggestions to families, where at least (2) suggestions were developed, suggestions such as including creative drama in family activities (1) and gaining the habit of going to activities such as cinema-theater (1) were presented. When the suggestions presented by the researchers are analyzed in general, it is seen that a significant portion of the suggestions are practice-oriented, followed by suggestions regarding the theoretical structure.

Discussion, Conclusion and Recommendations

The main purpose of the new social studies curriculum prepared in line with the constructivist approach is to make the student active in the teaching environment and to ensure that the student learns the knowledge, skills, attitudes and values within the scope of the course objectives by doing and experiencing. For this purpose, it is essential to diversify the educational technologies, teaching methods and materials used in the classroom environment, to use instruments and elements that appeal to more than one sense organ, increase the student's interest and motivation in the lesson, and concretize abstract concepts in the lesson (Dolmaz, 2021). At this point, creative drama practices

are an indispensable instrument (Sarisoy and Alci, 2021). However, the first result of the research showed that 23 master's theses and 21 articles were conducted on the relationship between social studies and creative drama, but no doctoral thesis was studied. However, doctoral dissertations are the product of a very important level of education for doctoral students, who are the academicians of the future, to identify and solve scientific problems in the relevant field of study, to gain a deep and broad perspective, to analyze and reach new syntheses (Özbek and Ertekin Pinar, 2020). Doctoral theses contribute to the strengthening of the relevant field of science and to the added value of scientific knowledge in that field. Doctoral education is the only element of raising individuals who will benefit the welfare and development of the country in line with social expectations (Karadağ and Özdemir, 2017). For all these reasons, the relationship between social studies and creative drama should be addressed in doctoral studies in the field of social studies. However, the results of the study showed that the importance of creative drama in social studies courses has been realized in recent years and it has started to be studied intensively since 2018. Since 2020, the reason for the decrease in studies is thought to be the Covid-19 pandemic. In addition, when the studies in the literature were examined, it was seen that a few researchers tried to contribute significantly to the literature with more than one study.

The second result obtained from the research data is that only twenty-nine of the higher education institutions in our country (two hundred and three universities, including one hundred and twenty-nine state universities and seventy-four foundation universities) have conducted studies on the relationship between social studies and creative drama. Most of these studies were conducted at Ankara University, Niğde Ömer Halisdemir University, Gazi University, Çukurova University and Rize Recep Tayyip Erdoğan University. However, both social studies and creative drama take their subject matter from the problems of daily life and our social values and aim to develop critical thinking, creative thinking, reasoning, that is, high-level thinking skills, and to raise the human profile required by the 21st century (Adıgüzel, 2015; MEB, 2018). For this reason, it is an area that is very open to study, research and development. Studies to be conducted by different researchers from different institutions in the relevant field will facilitate looking at the literature from a different perspective, seeing the unseen, and pave the way for different solutions to problems with a different perspective.

The third result obtained from the research data is that sixteen of the studies were qualitative, thirteen were quantitative and fifteen were mixed methods. In other words, approximately one third of the studies in the related field were conducted with mixed method. Qualitative research allows for in-depth research with a small number of participants, while quantitative research is ideal for collecting superficial data from large populations. Mixed method research is research in which qualitative and quantitative methods are used in a way to fill the gaps of each other and many limitations are eliminated. For this reason, in future studies, the suggestions made by various researchers to use mixed methods should be taken into consideration as it will increase the accuracy and reliability of the data obtained (Creswell and Plano Clark, 2015; Butgel Tunalı et al. 2016).

The fourth result obtained from the data is that almost one third of the studies used random sampling and one third used non-random sampling. However, more importantly, there is no data on the sampling method in the eleven studies. Three of these studies were conducted as literature reviews that did not include sampling by nature. However, the absence of a sampling method in eight

studies is a serious finding. Field experts insist that random samples have a high power to represent the universe, criterion sampling, one of the non-random sampling methods, requires serious expertise and if this sampling method is to be used in a study, it is necessary to get support from experts (Böke, 2014; Büyüköztürk et al., 2011), and convenient/easy sampling method, one of the non-random methods, means (Baltacı, 2018) “saving time, money and labor at the expense of information and reliability”.

Of course, researchers should choose a sampling method that is appropriate to the essence of the research, but these critical points should be taken into consideration. In fact, the absence of sampling information in eight out of the forty-four studies and the selection of easily accessible samples in five studies hinders the richness of information in these studies.

The fifth result obtained from the data of the research is that there is generally a concentration on certain analysis methods in research, and different methods are rarely employed. The concentration is generally heavily weighted towards t-test analysis and descriptive and content analysis. Studies conducted with descriptive analysis and content analysis are usually carried out with small groups and are less likely to be generalized than quantitative analysis methods. In terms of data analysis methods, experts in the field recommend the use of analysis methods such as Ancova, Manova, Mancova and Path analysis, which they think will add richness to the research (Çifçi, 2017; Hebebcı et al., 2016).

The sixth result obtained from the data of the research is that in the studies on the relationship between social studies and creative drama, tools such as interview forms, achievement tests and attitude scales were generally used. Nineteen data collection tools were preferred only once in the studies in which a total of twenty-seven different data collection tools were used. It was found that the workshop (Çetinkaya and Adıgüzel, 2018), which is very important for creative drama, was preferred only once, letters (Çerçi, 2019), where sincere responses were obtained, were preferred only once, and student-teacher diaries were preferred several times. This situation generally indicates that studies rely on student perspectives, measure achievement and attitudes, largely focus on measuring outcomes rather than the process and the research is carried out in a certain and narrow area. The use of different data collection tools in future studies will get rid of this narrow area and allow a rich data set to be obtained.

The seventh result obtained from the data of the study is that the studies have a balanced distribution at primary, secondary and undergraduate education levels and that the studies show richness in terms of the study group. It is pleasing that research on creative drama has been conducted at all levels of social studies education. However, there is only one study in which data from different levels of education were collected together. Collecting data from different educational levels by the same researchers at the same time can provide a holistic view of the subject from a broad perspective (Dolmaz and İlhan, 2020).

The eighth result obtained from the research data is that the studies on social studies-creative drama are generally focused on its effect on academic achievement, its effect on attitude towards the course and student/teacher/expert opinions. It was seen that one study was conducted on issues such as the effect of creative drama on imagination, its effect on concept teaching, empathy skills, communication skills, its effect on tolerance value, its effect on problem solving skills, in other words, on skill, concept and value acquisition. However, there are twenty-seven skills and eighteen values

that students are expected to acquire in social studies textbooks (MoNE, 2018). Creative drama can open the door to good practice examples for all the values that the social studies curriculum aims to provide students with, and create educational opportunities that can put all skills to work (Hong & Hong, 2022; Johnson, 1998). By making the student an active element of the teaching environment, it allows him/her to learn by doing - experiencing and enables the target achievements of the course to be realized more easily. In this case, it can be said that there are still many issues to be studied in the relationship between creative drama and social studies.

The ninth result obtained from the research data is that in almost all of the studies on the relationship between social studies and creative drama, creative drama activities used in social studies lessons show a positive effect. Creative drama activities increased academic achievement, positively affected attitudes towards the course and ensured the retention of information. It supported students' imagination and creativity, increased their sociability, increased their level of environmental awareness, positively affected their interest and enthusiasm for the lesson, and improved their communication skills. Creative drama activities facilitated the teaching of skills/values and concepts, made students active in the learning environment, improved their empathy skills, and concretized what was learned. It increased students' self-confidence and helpfulness levels. However, only four studies reported that classroom management became difficult, the flow of the curriculum was missed in terms of timing, and too much material was required. Each method/technique/material used in the educational environment has various advantages and disadvantages. However, research shows that the disadvantages of using creative drama activities in social studies courses are quite limited (Aykaç and Adıgüzel, 2011; Güven, 2005; Nayci, 2011; Ulu and Burgul-Adıgüzel, 2019; Tokmak et al. 2023).

The last result obtained from the data of the research is that the researchers made suggestions to families to allocate time for creative drama activities, to institutions to prepare drama books, to train drama teachers, to create creative drama workshops, to researchers to conduct studies on different issues with different sample groups at different levels of education, and to practitioners to use creative drama for teaching different skills/values/concepts.

In line with all these results, it is suggested that teachers should definitely benefit from the power of creative drama in order to realize the target outcomes of the social studies course effectively and to ensure that students acquire the knowledge, skills and values they should have. In addition, the number of studies on creative drama should be increased and doctoral level studies should be emphasized. Researchers are suggested to use research methods and data analysis methods that have not been used before and can provide rich data in new studies.

Kaynakça

- Ackerman, A. T., Howson, P. H. ve Mulrey, B. C. (2013). Getting the story right: Developing critical analysis. *Social Studies and the Young Learner*, 26(1), 22-28.
- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Adıgüzel, Ö. (2015). Eğitimde yaratıcı drama. (6. b.s.). Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314.
- Akhan, N. E. ve Demir, K. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının fakülteye uyum süreçlerinin yaratıcı drama ile desteklenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 266-292.
- Aktepe, V. (2015). Sosyal bilgiler dersinde demokrasi eğitimi. R. Sever (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde* (ss. 377-396). Ankara: Nobel.
- Akhan, N. E. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler lisans programı üzerine düşünceleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 267-289.
- Altınova, H. H. & Adıgüzel, Ö. (2012). Yaratıcı drama yönteminin kadınların özsaygı düzeyine etkililiği. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 145-164.
- Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik: Kuramsal bir inceleme. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Aslan, N. ve Gök, H. (2020). Tarih biliminin diğer disiplinlerle ilişkisinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(Özel Sayı), 25-44.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2015). İçerik analizine giriş. (H. Aydın Çev. Ed.). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri içinde* (ss. 380-417). Konya: Eğitim (Orijinal eserin yayın tarihi 2008).
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Başbuğ, S. ve Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Böke, K. (2014). Örnekleme. K. Böke (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri içinde* (ss.103-149). Alfa.
- Butgel Tunalı, S. , Gözü, Ö. ve Özen, G. (2016). Pazarlama ve reklam araştırmalarında nöropazarlama üzerine yapılmış araştırmaların incelenmesi ve etik boyutunun tartışılması. *Kurgu*, 24(2), 1-8.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çerçi, A. (2019). Çocuk ve mektup. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(1), 15-24.
- Coe, R. J. (2017). Kendi araştırmanı yürütmek. A. Erözkan ve E. Büyüköksüz (Çev. Ed.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri ve Metodolojileri içinde* (s. 65-84). Anı (Orijinal eserin yayın tarihi 2012).
- Creswell, J. W. (2016). Nitel çalışma tasarımı. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.), *Nitel Araştırma Yöntemleri içinde* (s. 42-68). Siyasal (Orijinal eserin yayın tarihi 2013).

- Creswell, J. W. & Plano Clark, V.L. (2015). Karma yöntem araştırmaları (Ed. Yüksek Dede ve Selçuk Beşir Demir) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çetinkaya Aydoğdu, C. ve Kırpık, C. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(2), 285-308.
- Çetinkaya, Ö. ve Adıgüzel, Ö. (2018). Yaratıcı drama ve absürd tiyatro. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 1-17.
- Çifçi, T. (2017). Türkiye’de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin (2006-2017) eğilimleri. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 864-887. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i4.1060
- Demirci, S. & Köseli, M. (2014). İkincil veri ve içerik analizi. K. Böke (Ed.), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri içinde (s.320-364). İstanbul: Alfa.
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C. ve Demircioğlu, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik öğretmen nitelikleri hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 577-586.
- Dereli, E. (2018). Yaratıcı drama eğitimi ve yaratıcı drama temelli kişilerarası ilişkiler eğitim programının öğretmen adaylarının iletişim ve sosyal problem çözüme becerilerine etkisinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 95-119.
- Deveci, H. (2005). Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3), 159-166.
- Dolmaz, M. ve İlhan, G. O. (2020). Trends of graduate theses with the subject of education and training conducted on creativity. *World Journal of Education*, 10(5), 61-79.
- Dolmaz, M. (2021). Eğitimde mizahi bir materyal: Karikatür. (Ed.) Ş. Oruç & G. O. İlhan, içinde Eğitim ve Mizah (pp. 331-350), Nobel.
- Dolmaz, M. ve Metin, Ö. (2021). The place of history subjects in the social studies textbooks. *Turkish History Education Journal*, 10(1), 88-114. https://doi.org/10.17497/tuhed.898668
- Erdem Zengin, E. ve Yalçinkaya, E. (2016). Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilkökul 4. sınıf sosyal bilgiler programındaki değerlere etkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 6(2), 221-236.
- Ezer, F. ve Ulukaya-Öteleş, Ü. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasına ilişkin görüşleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 709-718.
- Freeman, G. D., Sullivan, K., ve Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *The Journal of Educational Research*, 96(3), 131-138. doi:10.1080/00220670309598801
- Gelişli, Y. (2018). Sosyal bilgiler dersi 6. sınıf öğretim programının milli kimlik değerleri açısından incelenmesi. *Atlas International Referred Journal on Social Sciences*, 4(10), 775-785.
- Göktürk, Ö., Çalışkan, M. ve Öztürk, M. S. (2020). Yaratıcı drama etkinliklerinin İngilizce konuşma becerisinin geliştirilmesine etkisi. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)*, 10(1), 1-17.

- Günden, S. (1995). Sosyal bilgiler öğretimine genel bakış. Meral Çileli (Ed.), İlköğretim okullarında sosyal bilgiler öğretimi ve sorunları içinde (s. 22-33). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Güven, A. (2005). İlköğretim okulları sosyal bilgiler dersindeki tarih konularında yaratıcı drama kullanımı. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 454-461.
- Haven, T. L. ve Van Grootel, L. (2019). Preregistering qualitative research, accountability in research, 26(3), 229-244. DOI:10.1080/08989621.2019.1580147
- Hebebcı, M. T., Çelik, İ., ve Şahin, İ. (2016). Eğitim ortamlarında etkileşimli tahta kullanımı: araştırmalar ve eğilimler. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 55-76.
- Hong, R. ve Hong, Y. (2022). Experience, imagination and integration: Creative drama for values education. *Sustainability*, 14, 11113. <https://doi.org/10.3390/su141811113>
- Johnson, A. P. (1998). How to use creative dramatics in the classroom. *Childhood Education*, 75(1), 2-6. <https://doi.org/10.1080/00094056.1998.10521967>
- Kabapınar, y. (2014). Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaf, Ö. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama ve müze. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 137-146.
- Karadağ, R. (2014). Okuma ilgisi, tutumları ve alışkanlığı konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlere dayalı analizi: YÖK ve ProQuest veri tabanları örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 1-17
- Karadağ, N. ve Özdemir, S. (2017). Türkiye’de doktora eğitimi sürecine ilişkin öğretim üyelerinin ve doktora öğrencilerinin görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 267-281.
- Karaosmanoğlu, G. ve Adıgüzel, Ö. (2021). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde yaratıcı drama deneyimine öğrenci gözüyle bir bakış. *Journal of Qualitative Research in Education*, 26, 1-22. doi: 10.14689/enad.26.1
- Koç, Z. ve Geçit, Y. (2021). Sosyal bilgiler dersinde uygulanan yaratıcı drama etkinliklerine yönelik öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(31), 174-196.
- Kılıçoğlu, G. (2009). Sosyal bilgilerin tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. (Ed. Mustafa Safran). Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (ss. 3-16.). Ankara: Pegem Akademi.
- McCaslin, N. (2006). Creative drama in the classroom and beyond (8th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- MEB. (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/>.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis (2nd Edition). SAGE.
- Naycı, Ö. (2011). İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama’nın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi (Şırnak ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

- Okvuran, A. (1994). Çağdaş insanı yaratmada yaratıcı drama eğitiminin önemi ve empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27(1), 185-194.
- Oruç, Ş. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Özbek, H. ve Ertekin Pınar, Ş. (2020). Ebelik mesleğinde doktora eğitiminin önemi. *Türkiye klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 145-149.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: Yaratıcı drama. *Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Öztürk, Ç. ve Korkmaz, Ö. (2019). Teknoloji destekli yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine dönük tutumlarına ve problem çözme becerilerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 15(1), 1-18.
- Öztürk, T. ve Sarı, D. (2018). Sosyal bilgilerde yaratıcı drama kullanımının öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve öğretimin kalıcılığına etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 586-605.
- Özyürek, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersinin etkililiğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1), 35-51.
- Petrini, G. C., ve Fleming, D. B. (1990). A history of social studies skills. *Theory & Research in Social Education*, 18(3), 233-247. doi:10.1080/00933104.1990.10505616
- Pieczura, M. (2013). Decidedly dramatic! The power of creative drama in social studies. *Social Studies and the Young Learner*, 25(3), 9-12.
- Sarısoy, B. ve Alıcı, B. (2021). Hizmet içi eğitimde yaratıcı drama temelli aktif öğrenme uygulaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 205-233. doi: 10.9779/pauefd.732952
- Sarışan-Tungaç, A., Bal-İncebacak, B. ve Yaman, S. (2019). Ortaokullardaki yaratıcı drama etkinliklerinin fen merak duygusuna etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 162-184.
- Steve, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17), 1-6. Available online: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=17>.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Şen, A. (2019). Vatandaşlık eğitiminde değişiklik ve süreklilikler: 2018 sosyal bilgiler öğretim programı nasıl bir vatandaşlık eğitimi öngörüyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 1-28.
- Tokmak, A., Karamık, M. ve İlhan, G. O. (2023). Sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi ile çevresel tutumun geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 18(1), 21-40.
- Tulunay Ateş, Ö. (2017). Türkiye’de değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerindeki etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(34), 41-60.
- Uyungül, Ö. (2016). Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin öğrenme stillerine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi, *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye.

- Ulu, M. ve Burgul-Adıgüzel, F. (2019). Müzede sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanımına ilişkin uzman görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(2), 263-280.
- Vitulli, P. ve Santoli, S.P. (2013), Visual arts and social studies: Powerful partners in promoting critical thinking skills. *Social Studies Research and Practice*, 8(1), 117-134. <https://doi.org/10.1108/SSRP-01-2013-B0009>
- Yenigül Kozaner, Ç. (2019). Sosyal bilgiler dersinde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öğrenci görüşleri: Bir dünya savaşı atölyesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 1-14, DOI: 10.19160/ijer.600816
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. B.s.). Seçkin.
- Zarrillo, J. J. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminin ve öğreniminin geçmişi, bugünü ve geleceği. B. Tay ve S. B. Demir (Çev. Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: İlkeler ve uygulamalar içinde* (ss.2-20), Ankara: Anı.